

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Penzijní fondy a jejich role v důchodové reformě ČR

**Pension funds and their role in pension reform in the Czech
Republic**

Ladislav Urban

Plzeň 2013

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ladislav URBAN**
Osobní číslo: **K10B0233P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Penzijní fondy a jejich role v důchodové reformě ČR**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Zásady pro vypracování:

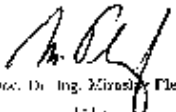
1. Charakterizujte vznik a vývoj penzijního připojištění v České republice.
2. Proveďte deskripci penzijních fondů.
3. Analyzujte změny související s důchodovou reformou.
4. Formulujte závěry a doporučení.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah průmyslové zprávy: **40 - 60 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

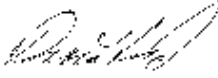
- **CIPRA, Tomáš.** *Praktický průvodce Finanční a pojistnou matematikou.* Praha: Ekopress, 2005. ISBN 80-86118-91-2
- **PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek.** *Veřejná správa a finance: veřejného sektoru.* Praha: ASP1, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5
- **ŠULC, Jaroslav.** *Pemajni připojištění.* Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0772-1
- *Zákon č. 12/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením*

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Zdeněk Hruška**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **30. října 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2013**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Flený
děkan

Prof. Ing. Lída Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. října 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Penzijní fondy a jejich role v důchodové reformě ČR“

Vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v přiložené bibliografii.

V Plzni, dne 22.4.2013

.....

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce panu Ing. Zdeňku Hruškovi za odborné vedení, cenné informace a připomínky, které mi během vypracování práce poskytl.

Obsah

1.	Úvod.....	7
2.	Vznik a vývoj důchodového pojištění v České republice.....	9
3.	Penzijní fondy	10
3.1	Penzijní připojištění se státním příspěvkem.....	12
3.2	Penzijní fond v České republice.....	13
3.3	Depozitář	14
3.4	Penzijní plán penzijního fondu.....	14
3.5	Statut penzijního fondu	15
3.6	Vznik a zánik penzijního připojištění	16
3.7	Přerušeni penzijního fondu	17
3.8	Možnosti sjednání dalšího penzijního připojištění.....	18
3.9	Změna penzijního fondu	18
3.10	Dávky penzijního připojištění	18
3.11	Příspěvek účastníka	20
3.12	Státní příspěvek	21
3.13	Daňové zvýhodnění penzijního připojištění.....	23
3.14	Daňové zvýhodnění zaměstnavatelů	24
3.15	Zisk penzijního fondu	24
3.16	Asociace penzijních fondů ČR.....	24
3.17	Komparace penzijních fondů podle zhodnocení prostředků	26
4.	Důchodová reforma.....	29
4.1	Základní aspekty důchodové reformy	29
4.2	První pilíř penzijního systému ČR	33
4.3	Penzijní společnost.....	33
5.	Druhý pilíř penzijního systému ČR	34
5.1	Důchodové spoření.....	35
5.2	Důchodový fond.....	35
5.3	Pojištění důchodu	35
5.4	Centrální registr smluv	36
5.5	Dávky ze II. pilíře	36
5.6	Úmrtí	37
5.7	Invalidita	38

5.8	Fondy druhého pilíře	38
5.9	Investiční autopilot.....	39
5.10	Úplata penzijní společnosti	39
5.11	Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti	40
5.12	Poplatky.....	41
6.	Třetí pilíř penzijního systému ČR.....	41
6.1	Změna výše státního příspěvku	42
6.2	Změny daňového zvýhodnění	42
6.3	Nároky účastníka z transformovaného penzijního fondu.....	42
6.4	Účastnický fond	43
6.5	Předdůchod.....	44
6.6	Převod prostředků k jiné společnosti	45
7.	Důchodová reforma na Slovensku	45
8.	Výzkum zaměřený na informovanost veřejnosti	48
9.	Analýza využití daňového zvýhodnění u konkrétního podniku.....	55
9.1	Aplikace v praxi	56
10.	Závěr	60
	Seznam tabulek	62
	Seznam obrázků.....	63
	Seznam použitých zkratk	64
	Seznam použité literatury	65
	Seznam příloh	68

1. Úvod

V současné době se nacházíme v období, kdy v českém důchodovém systému dochází k výrazným změnám. Z důvodu nepříznivé demografické predikce a deficitních účtů důchodového pojištění v mnoha ekonomikách nastává čas reforem důchodových systémů. V České republice se dlouho vedla diskuze na toto ožehavé téma, která vyústila schválením nových zákonů, jež vstoupily v platnost 1.1.2013 a které upravují nově vzniklý tří-pilířový systém. Zavedení nového systému má za hlavní úkol omezit budoucí závislost lidí pouze na starobních důchodech vyplácených státem pomocí vzniku nových spořicíh produktů. Cílem reforem je přesvědčit občany, aby se v budoucnu nespolehali jen na stát a sami si spořili na zabezpečení dostatečného příjmu v poproduktivním věku. Aktuální otázku, týkající se výhodnosti vstupu do II. pilíře a stát se tak účastníkem důchodového spoření, si v současné době klade stále více lidí v ČR. Předmětem práce není rozebírat jednotlivé politické argumenty pro a proti vstupu do nového systému, ale pomocí deskripce a analýzy podat rozsáhlé informace o penzijním systému platném v ČR od začátku roku 2013.

Cílem práce je seznámení s genezí důchodových systémů v podmínkách ČR. Další cíl obsahuje popis jednotlivých důchodových systémů, jež definuje základní rozdíly mezi fondovými a bezfondovými systémy. Důležitější částí je deskripce penzijního připojištění se státním příspěvkem a následná komparace penzijních fondů, neboť tohoto spořicího státem podporovaného produktu se v ČR účastní více jak 5,1 mil. obyvatel. Velkou pozornost je potřeba věnovat analýze nově vzniklého tří-pilířového systému, který vznikl se spuštěním důchodové reformy 1.1.2013. Pro další část práce je významný výzkum zaměřený na informovanost veřejnosti o důchodové reformě, obsahující otázky týkající se penzijního připojištění, případně nově vzniklých produktů důchodového spoření. Na závěr práce je použita analýza využití daňového zvýhodnění u zaměstnavatele, pomocí penzijního připojištění se státním příspěvkem, aplikovaná v podmínkách konkrétního podniku.

Důchodová reforma skýtá mnoho otázek a masová média neposkytují vždy úplné a přesné informace. Hlavním cílem této práce je čtenářovi co nejlépe a srozumitelně nastínit problematiku důchodové reformy, penzijních fondů a celého současného důchodového systému platného v ČR.

Práci jsem zpracoval na základě čerpání informací z písemných pramenů české a zahraniční literatury a zákonů upravujících danou problematiku. Použity byly také internetové články a publikace, případně data a statistiky, pojednávající o daném tématu. Proveden byl také výzkum uskutečněný pomocí dotazníkového šetření u respondentů z řad veřejnosti.

2. Vznik a vývoj důchodového pojištění v České republice

Geneze penzijního připojištění je spjata s vývojem v letech **1888-1889**, kdy byly české země ještě součástí Rakouska-Uherska, bylo **v českých zemích** zavedeno povinné veřejnoprávní a průběžné financování důchodového pojištění. Pojištění tohoto typu bylo poprvé zavedeno v roce 1881 **v Německu** kancléřem **Otto von Bismarckem**. Vznik důchodového pojištění v 90. letech 19. století ovlivnila především situace týkající se dělníků, na které působil vliv střídání cyklů vysoké a nízké nezaměstnanosti a nebyli tak schopni se zabezpečit na stáří v závislosti na své vlastní zodpovědnosti a dobrovolnosti. Tradice povinného důchodového systému se nejprve rozšířila především v Evropě. [4]

Po rozpadu Rakouska-Uherska, vzniku samostatného Československa v roce 1918, stát převzal typ průběžně financovaného důchodového pojištění. Po roce **1989** byl systém zjednodušen a zpřehledněn a došlo k zrovnoprávnění všech skupin občanů, především osob samostatně výdělečně činných, kteří před rokem 1989 nebyly zahrnuti do důchodového pojištění. Odvody na důchodové pojištění byly zahrnuty do státního rozpočtu, respektive byly součástí daní. Důchody byly vypočítávány pouze na základě příjmů z posledních **deseti let** před vznikem nároku na odchod do důchodu. Po roce 1990 došlo v systému důchodového pojištění k mnoha změnám. Hlavním cílem změn bylo zamezení budoucího zvyšování zatížení ekonomicky aktivních, aby se nezvyšoval podíl sociálních výdajů na hrubém domácím produktu a aby se vytvořila těsnější vazba vyplacených důchodů na vývoj mezd a cen. Důchodové pojištění v rámci sociálního pojištění se vyčlenilo jako samostatná platba mimo daňový systém, příjmy z pojistného však jsou stále součástí státního rozpočtu a ze státního rozpočtu jsou vypláceny i pojistné dávky. [4]

V roce 1994 byl tento systém doplněn o **dobrovolné penzijní připojištění se státním příspěvkem**. Další důležitá změna důchodového systému nastala **1.1.2013** zavedením důchodové reformy.

Závažný problém průběžně placeného státního důchodového pojištění se ukazuje v případě stárnutí obyvatelstva. Princip **mezigenerační solidarity**, kde ekonomicky aktivní přispívají na důchody ekonomicky neaktivních, vlivem demografického vývoje v současné době **se dostává do stavu neudržitelnosti**. [11]

V důchodovém fondově financovaném systému se tento problém nevyskytuje a nepodléhá demografickým změnám ve struktuře obyvatel.

První krok zaměřený k motivaci člověka myslet odpovědně, tudíž převzít část odpovědnosti o svojí budoucí situaci ve stáří, byl v České republice v roce **1.1.1994**, kdy byl zaveden systém **penzijního připojištění se státním příspěvkem**, realizovaný prostřednictvím soukromých penzijních fondů. [4]

V současné době lze tedy porovnávat tři systémy fungující v České republice. Základní pilíř, **veřejnoprávní povinné důchodové pojištění (I. pilíř)** financované průběžně, doplněný 1.1.2013 o **dobrovolné fondové důchodové spoření (II. pilíř)** a doplňkový pilíř, **dobrovolné penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření (III. pilíř)** založený na kapitalizaci úspor jednotlivých účastníků [21]. Dále v mé práci se zaměřím především na II. a III. pilíř.

3. Penzijní fondy

Obecně lze penzijní fondy charakterizovat jako **finanční instituce**, jejichž hlavní činností je **spravování penzijních úspor**.

Podle legislativy v různých zemích fungují ve dvou formách, jako penzijní pojištění či penzijní připojištění. V obou případech se jedná o „*shromažďování peněžních prostředků od jednotlivých účastníků spoření, případně od jejich zaměstnavatelů, nebo státu prostřednictvím státních příspěvků. Dále o jejich zhodnocování a vyplácení dávek z nich plynoucích*“ [16, s. 114].

V podmínkách České republiky je nejrozšířenější penzijní připojištění se státním příspěvkem.

„Penzijním připojištěním se rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplácení dávek penzijního připojištění“ [22, § 1, odst. 2].

Penzijní fondy vystupují na finančních trzích ve formě **dlouhodobých investorů**, jejichž budoucí výdaje a příjmy bývají známy s určitou přesností. Typově se jedná o konzervativní investiční instituce z důvodu zajištění své stability. Nakupují zejména

dlouhodobé cenné papíry, nejčastěji státní obligace, které jsou považovány za nejméně riskantní druh investic, dále investují například do nemovitostí. Konzervativní pojetí investování na jedné straně přináší účastníkům penzijního připojištění určitou **jistotu** svých vložených prostředků, na druhé straně ale často i **nízký výnos**. [16]

Penzijní (důchodové) pojištění lze z hlediska fungování v jednotlivých zemích rozdělit:

- a) Penzijní pojištění bezfondové,
- b) penzijní pojištění fondové,
- c) penzijní pojištění kombinované.

System **bezfondového penzijního připojištění** funguje na principu vyplácení penzijních dávek pouze ze státního rozpočtu a to z průběžně placených povinných příspěvků zaměstnanců a zaměstnavatelů [16]. Průběžné financování je založeno na principu **mezigenerační solidarity** a **mezigeneračním přerozdělování**. Tento systém bývá označován jako tzv. **PAYGO** systém (PAY-as-you-GO), kdy se z příjmů veřejného rozpočtu běžného období financují běžné výdaje na sociální zabezpečení, tedy i na důchodovou politiku [9]. Charakteristickým znakem je okamžité přerozdělení příspěvků plynoucích od aktivních účastníků k oprávněným poživatelům dávek dle jejich nároků. Jedná se o pouhé přerozdělení, aniž by se vytvářel nějaký fond. Průběžné financování je tedy velice citlivé na populační vývoj a vývoj produktivity aktivních účastníků [16]. U starobních důchodů je systém nastaven tak, že současná generace ekonomicky aktivních financuje důchody současným důchodcům a v budoucnosti budou pobírat důchody, které budou platit jejich generační nástupci [9]. V systému bezfondového průběžně financovaného penzijního připojištění je důležitá vyrovnanost příjmů a výdajů. Právě vyrovnanost mezi příjmy a výdaji je v posledních letech velký problém, vysoký růst sociálních výdajů je jedním z důvodů vzniku deficitu státního rozpočtu [11]. Z globálního hlediska je tento způsob financování sociálního pojištění nejrozšířenější.

U **fondového pojištění** se všechny příspěvky zaměstnanců i zaměstnavatelů shromažďují pouze v penzijních fondech [16]. Občan má většinou svobodu rozhodování, u kterého fondu bude spořit. Na principu **ekvivalence** a **zásluhovosti** v budoucnu čerpá své naspořené prostředky [11]. Úspory se vydávají s **časovým zpožděním**, musejí je proto penzijní fondy obhospodařovat a tudíž i zhodnocovat. Stát

v tomto systému nezasahuje přímo do důchodové politiky. Nepřímé zásahy směřuje obvykle do daňových úlev pro penzijní fondy, případně uplatňuje politiku přímých dotací, jako druh finanční pomoci fondovému systému [16]. V některých zemích je individuální forma spoření dobrovolná, v jiných dokonce povinná. Ve většině zemí se vyskytuje ve formě tzv. druhého pilíře. Stát má dozor nad hospodařením těchto fondů a motivuje občany k zapojení se k dobrovolnému pojištění poskytováním různých daňových výhod apod. [9]

Penzijní pojištění kombinované popisuje různé kombinace předchozích systémů penzijního pojištění. Ve většině vyspělých zemí se tento systém vyskytuje jako tzv. **více-pilířový systém**, který je založen na využití financování sociálního zabezpečení v důchodovém věku z více zdrojů od více subjektů. Světová banka doporučuje tří-pilířový systém skládající se z **veřejného pilíře** (důchody ze státního rozpočtu), **povinného soukromého pilíře** (povinné příspěvky zaměstnanců a zaměstnavatelů) a **dobrovolného soukromého pilíře** (soukromé komerční pojištění) [9]. Specifické podmínky kombinovaného systému bývají upraveny zákony platnými v jednotlivých zemích [16].

3.1 Penzijní připojištění se státním příspěvkem

Penzijní připojištění se státním příspěvkem v podmínkách České republiky obhospodařují penzijní fondy, respektive od 1.1.2013 penzijní společnosti.

Účastníkem penzijního připojištění může být fyzická osoba **starší 18 let** s trvalým **pobytem na území ČR**, nebo fyzická osoba s trvalým pobytem na území členského státu EU, pokud se účastní důchodového pojištění v ČR. Případně může být již i **poživatelem důchodu z českého důchodového pojištění**, jinými slovy i starobní důchodci mohou pokračovat ve svém stávajícím penzijním připojištění, dokonce si mohou založit nové. [22, § 2]

Podmínkou založení penzijního připojištění je **sepsání smlouvy o penzijním připojištění** mezi klientem a příslušným penzijním fondem. Účast na připojištění je zcela **dobrovolná** a záleží tedy na každém, zda si chce ve stáří udržet určitý standart, na který je zvyklý během svého ekonomicky aktivního života. Splnění podmínek účastníci prokazují rodným číslem, pokud z nějakého důvodu nebylo přiděleno, číslem pojištěnce evidovaným u pojišťovacích společností [22, § 2]. Při uzavírání smlouvy o

penzijním připojištění je zakázána jakákoliv **diskriminace**, co se týče pohlaví, rasy, barvy pleti, víry, jazyka a náboženství.

3.2 Penzijní fond v České republice

„Penzijní fond je právnická osoba, podnikající na území České republiky, která podniká podle zákona č. 42/1994 Sb. o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.“ [22, § 3, odst. 1]

Penzijní fondy mají statut akciové společnosti a řídí se tedy podle obchodního zákoníku. Obchodní firma, název, pod kterým je společnost zapsaná v obchodním rejstříku, musí obsahovat označení „penzijní fond“, žádná jiná firma nemůže používat toto označení. Založení penzijního fondu má určitá specifika [22, § 3]. Penzijní fond z důvodu stability fondového systému nelze založit na základě veřejné nabídky akcií, emitováním prioritních, či zaměstnaneckých akcií. Penzijní fondy mohou vydávat pouze akcie o stejné jmenovité hodnotě znějící na jméno. Hodnota základního kapitálu musí být minimálně **50.000.000 Kč**, tento základní vklad musí být tvořen pouze nejlikvidnějšími, tedy peněžními prostředky a být splacen před podáním žádosti o poskytnutí povolení činnosti České národní bance. Základní kapitál nesmí být tvořen ani zvyšován nepeněžními vklady. Nové akcie mohou být nabídnuty pouze prostřednictvím veřejné nabídky upisování akcií. [22, § 4]

Ke vzniku a činnosti penzijního fondu je potřeba **zvláštní povolení**, toto povolení poskytuje centrální banka, v České republice Česká národní banka, která před udělení povolení ještě žádá Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR o stanovisko. K žádosti o povolení se musí ČNB vyjádřit nejpozději do 60 dnů ode dne obdržení žádosti. V žádosti o povolení je penzijní fond povinen poskytnout následující informace:

- obchodní firmu a sídlo penzijního fondu,
- výši základního kapitálu,
- organizační předpoklady pro činnost,
- zda jsou splněny podmínky způsobilosti jednotlivých osob být členem představenstva a dozorčí rady atd.

Dále žadatel o povolení musí přiložit návrh **penzijního plánu**, návrh **statutu a stanovy** penzijního fondu, doklady prokazující důvěryhodnost zakládajících právnických či fyzických osob. Česká národní banka licenci neudělí, pokud nejsou splněny všechny náležitosti. [22, § 5]

V **představenstvu** penzijního fondu musí vystupovat nejméně 5 členů, **dozorčí rada** je minimálně 3 členná, přičemž počet členů dozorčí rady musí být vždy dělitelný třemi. [22, § 7]

3.3 Depozitář

Depozitář je **banka**, která vede příslušnému penzijnímu fondu účty, na které jsou připisovány příspěvky účastníků, od zaměstnavatelů a státní příspěvky. Penzijní fond je povinen u svého depozitáře zřídit samostatné běžné účty nebo podúčty pro přijímání a vrácení příspěvků účastníků, poskytování a vrácení státních příspěvků, financování činnosti penzijního fondu, umístování a ukládání prostředků penzijního fondu. Banka, vykonávající funkci depozitáře pro určitý penzijní fond, musí mít **podíl na základním kapitálu** minimálně **10 %**, přičemž nesmí nabývat akcie tohoto penzijního fondu. Kvůli zajištění nezávislosti depozitáře a penzijního fondu, nesmí být statutární orgán ani dozorčí rada depozitáře tvořena více než z jedné třetiny zaměstnanci penzijního fondu. [19]

3.4 Penzijní plán penzijního fondu

Penzijní plán je dokument, od kterého se odvíjí smlouva mezi účastníkem penzijního fondu a penzijním fondem. Penzijní plán je stanoven jednotlivými penzijními fondy **individuálně**, a proto různé plány různých penzijních fondů mohou být rozdílné v určitých náležitostech. **Hlavní náplní** penzijních plánů jsou specifické podmínky týkající se stanovení např. druhů poskytovaných penzí a ostatních dávek, podmínky nároku na dávky z penzijního připojištění a nárok na jejich výplatu, specifikace podmínek vypovězení smlouvy (ze strany účastníků i penzijních fondů). Dále také deskripce postupu řešení různých situací, které mohou v průběhu smlouvy nastat, pravidla a způsob placení příspěvků a postup při neplacení a opožděném nebo nesprávném placení příspěvků. [19]

Penzijní plán je důležitý zejména z hlediska upřesnění podmínek nároků na čerpání dávek z penzijního připojištění. Penzijní fond si může tyto podmínky upravit výhodněji, než je stanoveno v zákoně, pokud to tedy zákon nevyklučuje [19]. Změny v penzijním plánu musí být schváleny Českou národní bankou, jinak nejsou platné [22, § 9]. Penzijní plán a status musí být penzijními fondy publikovány a přikládány ke smlouvě o penzijním připojištění při jejím sjednání.

Typy penzijních plánů:

- **Příspěvkově definovaný penzijní plán**

Výše dávek se počítá podle výše zaplacených příspěvků. Pokud se jedná o fondový systém, každý účastník disponuje svým individuálním účtem u penzijního fondu, při žádosti o výplatu dávky se tato konta rozpočtou do příslušných vyplácených penzí (anuit). Nevýhoda tohoto přístupu je obsažena ve skutečnosti, že výše vyplácené dávky závisí na hodnotě nashromážděného konta. V případě úmrtí, nebo vzniku invalidity v prvních letech spoření, je vyplácená pozůstalostní či invalidní penze zanedbatelně malá z důvodu nízké aktuální hodnoty konta. Příkladem příspěvkově definovaných penzijních plánů je penzijní připojištění se státním příspěvkem v ČR.

- **Dávkově definovaný penzijní plán**

Podle výše předem stanovených budoucích dávek se vypočte výše příspěvků. Vyměření dávek může být plošné, např. vzhledem k průměrnému platu, jedná se o tzv. vyměřovací vzorce pro dávky. Pokud se opět jedná o fondově financovaný systém, je důležité do výpočtů zavést i předpokládanou pravděpodobnost přežití v aktivním stavu do důchodového věku u starobní penze a pravděpodobnost vzniku invalidity u invalidní penze atd. V praxi jsou obvykle výpočty dávek vztahovány k výši platů, a protože u vývoje výše platů dochází z dlouhodobého hlediska k výrazným změnám, používají se spíše počítačové výpočty obsahující predikovaná platový vývoj. [2]

3.5 Statut penzijního fondu

Statut je dokument obsahující články týkající se rozsahu činnosti Penzijního fondu, zaměření a cíle investiční politiky (zejména do jakého portfolia bude penzijní fond investovat), zásady hospodaření, způsob použití zisku, informace o obchodní firmě a

sídlu deponitáře, způsob zveřejnění zpráv o hospodaření s majetkem a změnách statutu, nakonec jsou definovány závěrečná ustanovení. [18]

3.6 Vznik a zánik penzijního připojištění

Vznik penzijního připojištění je podmíněn **sepsáním smlouvy** mezi účastníkem a penzijním fondem, smlouva nesmí obsahovat zneužitelné klauzule v neprospěch účastníka. Před uzavřením písemné smlouvy musí být účastník seznámen s penzijním plánem a statutem. [22, § 12]

Zprostředkovatelskou činnost, tedy sjednání smlouvy mezi účastníkem a penzijním fondem, může vykonávat pouze fyzická osoba, která má zvláštní povolení od České národní banky. V souvislosti s uzavíráním, změnou či výpovědí penzijního připojištění se zprostředkovatel musí chovat eticky, čestně a vždy v nejlepším zájmu účastníka. [22, § 12]

Penzijní fond se zavazuje poskytovat účastníkovi dávky z penzijního připojištění, na které účastníkovi vznikne nárok, pokud účastník bude řádně platit penzijnímu fondu smluvně dohodnuté peněžní částky. O změnách v penzijním plánu je penzijní fond vždy povinen písemně informovat účastníka. Ve smlouvě si účastník může určit tzv. **oprávněnou osobu**, které bude vyplacena hodnota fondu v **případě úmrtí účastníka**. Penzijní připojištění může účastník kdykoliv písemně vypovědět, pokud mu již nevznikl nárok alespoň na jednu z penzí sjednanou v písemné smlouvě. **Výpovědní lhůta** je minimálně **2 měsíce** od prvního dne následujícího měsíce podání žádosti. Penzijní fond je povinen účastníkovi písemně potvrdit přijetí výpovědi a sdělit datum, ke kterému bude smlouva vypovězena a vyplacené **odbytné**. [22, § 17]

Penzijní fond může účastníkovi smlouvu vypovědět pouze v určitých případech, kdy účastník po dobu **6 měsíců neplatil** penzijnímu fondu sjednaný příspěvek, nebo jiným způsobem porušil podmínky definované penzijním plánem. Před konečným vypovězením smlouvy je penzijní fond povinen písemně upozornit účastníka na možnost výpovědi. Účastník může tedy zareagovat, a pokud nechce, aby penzijní fond smlouvu vypověděl, začít dál platit příspěvky. Další případ výpovědi ze strany penzijního fondu lze nastat, pokud účastník **nesplňuje zákonem stanovené požadavky** pro to být účastníkem penzijního připojištění, nebo při uzavírání smlouvy uvedl nepravdivé údaje mající vliv na poskytování státního příspěvku. [19]

Možností zániku penzijního připojištění je více:

- Výplatou poslední penze,
- výplatou jednorázového vyrovnání,
- výplatou odbytného při zániku penzijního fondu, pokud nedošlo k náhradě zanikajícího fondu jiným fondem,
- smluvně daným datem ukončení penzijního fondu,
- datem ke kterému byl penzijní fond vypovězen,
- ukončením trvalého pobytu účastníka na území České republiky,
- úmrtím účastníka.

Konec penzijního připojištění z důvodu **vyplacení poslední penze**, na kterou má účastník právo, znamená logické vyústění vztahu u smluv na dobu určitou, kde účastník vyčerpá všechny prostředky, na které má podle smlouvy nárok.

Výplatou **jednorázového vyrovnání** končí penzijní připojištění, pokud se účastník rozhodne pro vyplacení všech prostředků, na které má nárok, najednou, namísto pobírání penze.

Při **výpovědi** penzijního připojištění ze strany účastníka vyplatí penzijní fond **odbytné**.

Pokud účastník změní své trvalé bydliště na **trvalé bydliště mimo Českou republiku** a pokud nemá trvalé bydliště na území EU a zároveň není účastněn důchodového pojištění ČR, pak nespĺňuje zákonem stanovené podmínky, proto dojde k **výpovědi** penzijního připojištění.

Právo disponovat naspořenými prostředky **při úmrtí** účastníka přechází na smluvně dané osoby (oprávněné osoby), pokud nebyly ve smlouvě uvedeny, je součástí dědického řízení. [19]

3.7 Přerušování penzijního fondu

Penzijní fond lze přerušit, pokud účastník podá písemnou žádost o přerušování a splňuje podmínky:

- a) Příspěvky platil po dobu 36 po sobě jdoucích kalendářních měsíců,

- b) příspěvky platil po dobu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců při každém dalším přerušení u stejného penzijního fondu.

Žádost o přerušení může účastník podat z jakéhokoli důvodu a penzijní fond, pokud splňuje výše uvedené podmínky, je povinen přerušit penzijní připojištění. Přeruší-li účastník penzijní připojištění, má nárok i po dobu přerušení, na zhodnocování svých prostředků u svého penzijního fondu. [22, § 19]

3.8 Možnosti sjednání dalšího penzijního připojištění

Účastník může být v danou dobu účastníkem **pouze jednoho** penzijního fondu, pokud si chce sjednat nové penzijní připojištění, tak musí stávající **ukončit, nebo přerušit**. Nové penzijní připojištění lze sjednat i v případě, pokud mu již vznikl na stávajícím penzijním připojištění nárok na dávku z penzijního připojištění a o dávku řádně zažádal. [22, § 19]

3.9 Změna penzijního fondu

Pokud se účastník rozhodl pro změnu penzijního fondu a podal žádost o převod prostředků **do 28.2.2012**, měl **nárok na převod** svých současných prostředků včetně připsaných státních podpor a svého podílu na zhodnocení současného fondu do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu. Penzijní fond byl povinen do 3 měsíců převést všechny prostředky účastníka včetně státních podpor. [22, § 24]

3.10 Dávky penzijního připojištění

Dávky penzijního připojištění stanovují různé možnosti čerpání naspořených, eventuelně i zhodnocených prostředků, včetně připsaných státních příspěvků.

Podmínkou nároku na penzi je placení příspěvku účastníkem po určitou dobu stanovenou v penzijním plánu, tato doba musí být stanovena v rozmezí 36 měsíců až **60 měsíců**. Podmínkou nároku starobní penze je doba, která nesmí být kratší než **60 měsíců** a ne delší než 120 měsíců. Penzijní fondy většinou definují dobu právě 60 měsíců, tedy 5 let. Věk stanovený pro nárok na starobní penzi je pro ženy i muže shodný a nesmí být stanoven nižší než **60 let**. [22, § 21]

Obr. č. 1: Způsoby vyplácení dávek z penzijního připojištění

Zdroj: vlastní zpracování, 2012 dle zákona č. 42/1994 Sb.,

Starobní penze by měla být, co se týká smyslu penzijního připojištění, prioritní dávkou vyplácenou z celého fondového systému. Účastník si penzijní fond zakládá z hlediska budoucího finančního zabezpečení ve stáří, případně vyhnutí se snížení životního standartu při ukončení aktivní ekonomické role ve společnosti. Spolehnouti se na zabezpečení ze strany státu bývá stále více problematické. Starobní penze by měla individuálně řešit tyto problémy na základě vlastní zodpovědnosti. [19]

Invalidní penze je prostředek zabezpečení životních rizik, která mohou nastat. Nárok na pobírání doživotní invalidní penze vzniká s přiznáním pobírání invalidního důchodu ze státního důchodového pojištění pro invaliditu třetího stupně. [19]

Výsluhová penze nemusí být jednotlivými penzijními fondy poskytována, pokud penzijní fond nabízí výsluhovou penzi, musí být podmínky nároku na výplatu součástí penzijního plánu [19]. Výhodou výsluhové penze je možnost odčerpání části naspořených prostředků včetně státních příspěvků bez vlivu na další průběh smlouvy za dodržení stanovených podmínek. Délka spoření, potřebná pro nárokování výsluhové penze, musí být alespoň 15 let. [19]

Při sjednání penzijního připojištění je výhodné sjednat všechny druhy penzí, které určitý penzijní fond nabízí. Pokud účastník nebude mít některou výše uvedenou penzi sjednanou, např. invalidní, v případě nepříznivé životní události, jako je vznik invalidity, nebude mít nárok na čerpání dávek z penzijního připojištění. Výsluhová penze může sloužit k předčasnému získání části naspořených prostředků, za určitých podmínek, v případě finanční tísně. Jedná se tedy také o jistý nástroj zabezpečení příjmu v neočekávané životní situaci. [19]

Jednorázové vyrovnání znamená vyplacení celkové naspořené částky, obsahující příspěvky účastníka, připsané státní podpory a zhodnocení prostředků penzijním fondem. Účastníku náleží za podmínek stanovených penzijním plánem namísto výplaty penze. Penzijní fond je povinen nejdéle 3 měsíce od doručení žádosti o jednorázové vyrovnání, poslat účastníkovi částku, kterou nárokuje. [22, § 22]

Věk účastníka při žádosti o **odbytné** není rozhodující, nárok na výplatu vzniká, pokud alespoň po dobu 12 měsíců účastník pravidelně platil smluvně dohodnuté příspěvky a k zániku penzijního fondu dochází na základě dohody či výpovědi, a pokud účastníkovi již nevznikl nárok na některou sjednanou penzi, a pokud nedošlo v minulosti k převodu prostředků do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu. Do výše odbytného jsou zahrnuty prostředky vložené účastníkem, třetí osobou, případně zhodnocení těchto prostředků jednotlivým penzijním fondem. Státní podpory za nedodržení zákonem definovaných podmínek je penzijní fond povinen vrátit do státního rozpočtu, účastníkovi tedy nebudou vyplaceny. Účastník v případě zrušení penzijního připojištění nepřijde o naspořené prostředky, ani neplatí sankce za předčasné ukončení smlouvy, což je nesporná výhoda tohoto typu spoření v porovnání s jinými produkty nabízenými na českém finančním trhu. [19]

3.11 Příspěvek účastníka

Výše penzijního příspěvku účastníka je jako samotná účast na penzijním připojištění **dobrovolná**. **Minimální částka** příspěvku musí dosahovat minimálního příspěvku, na který vznikl nárok na připsání státní podpory, tedy **100 Kč**. Od 1.1.2013 vlivem důchodové reformy se hranice příspěvku účastníka potřebná pro připsání státního příspěvku sice zvýšila na **300 Kč**, minimální příspěvek účastníka však zůstává **100 Kč**. Změnu příspěvku musí účastník oznámit penzijnímu fondu, ten ji provede

k určitému datu. Obvykle změny u penzijního připojištění jsou platné od prvního dne následujícího měsíce od měsíce podání žádosti. Příspěvek musí být řádně zaplacen vždy v **průběhu měsíce**, pro který má být připsán. Celkový příspěvek, nebo část příspěvku může být placena třetí osobou. Nejčastěji na místě třetí osoby vystupuje zaměstnavatel účastníka, který nesmí podle zákona ovlivňovat zaměstnance při výběru penzijního fondu. [22, § 27]

3.12 Státní příspěvek

Ze státního rozpočtu jsou za dodržení zákonem stanovených podmínek poskytovány státní příspěvky. Připsané státní příspěvky je penzijní fond povinen spravovat jako příspěvky účastníků a stejným způsobem s nimi hospodařit a zhodnocovat [22, § 28]. Každý účastník má právo vždy jen na **jeden státní příspěvek měsíčně**, pokud za daný měsíc řádně zaplatil.

Výše státního příspěvku za kalendářní měsíc závisí na výši příspěvku samotného účastníka, pokud účastník platí příspěvek v jiném intervalu než měsíčním (čtvrtletně, ročně), je tento příspěvek za určité období měsíčně průměrován. Obecně lze říct, že pokud je příspěvek účastníka absolutně vyšší, je i státní příspěvek absolutně vyšší, a to až do hranice 1000 Kč příspěvku účastníka, kdy je dosaženo maxima státního příspěvku 230 Kč. Čím je příspěvek účastníka absolutně vyšší, tím je k poměru příspěvků účastníka státní příspěvek relativně nižší [19]. Vláda může svým nařízením zvýšit státní příspěvek [22, § 29], tato problematika je velice aktuální v souvislosti s důchodovou reformou, v další kapitole mé práce, zaměřené na důchodovou reformu, se touto otázkou budu více zabírat.

Tab. č.1: Výše státního příspěvku do 1.1.2000

Výše příspěvku účastníka v Kč	Výše státního příspěvku v Kč
100 až 199	40 + 32 % z částky nad 100 Kč
200 až 299	72 + 24 % z částky nad 200 Kč
300 až 399	96 + 16 % z částky nad 300 Kč
400 až 499	112 + 8 % z částky nad 400 Kč
500 a více	120 Kč

Zdroj: (Přib, 2011)

Tab. č.2: Výše státního příspěvku od 1.1.2000

Výše příspěvku účastníka v Kč	Výše státního příspěvku v Kč
100 až 199	50 + 40 % z částky nad 100 Kč
200 až 299	90 + 30 % z částky nad 200 Kč
300 až 399	120 + 20 % z částky nad 300 Kč
400 až 499	140 + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více	150 Kč

Zdroj: (Zákon č. 42/1994 Sb., § 29)

Tab. č.3: Výše státního příspěvku od 1.1.2013

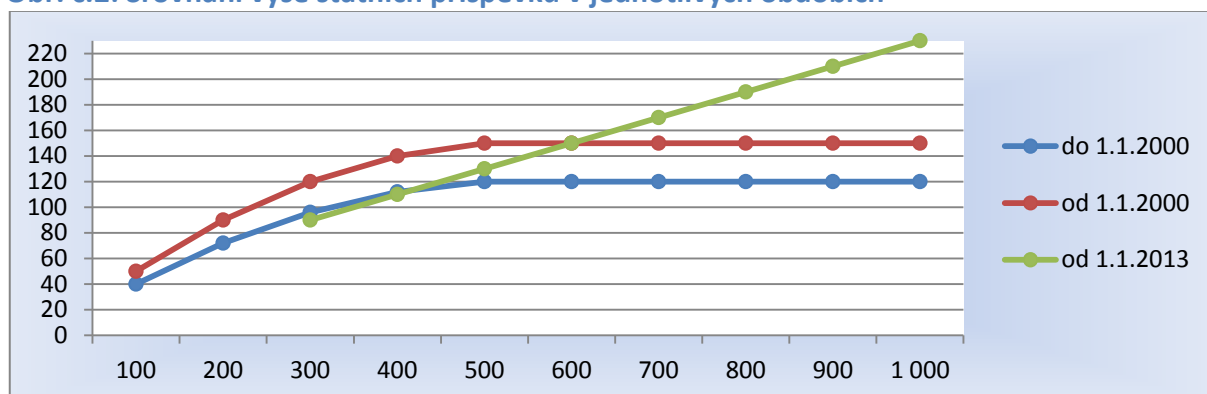
Výše příspěvku účastníka v Kč	Výše státního příspěvku v Kč
300 až 999	90 + 20 % z částky nad 300 Kč
1000 a více	230 Kč

Zdroj: (Zákon č. 427/2011 Sb., § 14)

Z výše uvedených tabulek, popisujících **vývoj státního příspěvku** v jednotlivých obdobích, vyplývá určitá snaha ze strany vlády o **motivaci** účastníků **k zvyšování příspěvků**. **Dne 1.1.2000** došlo k první změně, tedy o navýšení státního příspěvku na maximální částku 150 Kč z původních 120 Kč. Zvýšení příspěvku je na jedné straně výhoda, na druhou stranu pokud tehdy klient přistoupil na změnu penzijního plánu, musel počítat i s negativy, které změna platná od 1.1.2000 s sebou přinesla. Tato změna se totiž týkala více záležitostí, například podmínek nároků starobní penze, konkrétně navýšení věkové hranice potřebné pro splnění podmínek k vyplácení starobní penze. Dříve měl účastník nárok na pobírání starobní penze již od 50 let, v případě akceptace nového penzijního plánu od 60 let. [19]

Významnější změny týkající se výše státních příspěvků nastaly **1.1.2013**, kdy v rámci důchodové reformy došlo k navýšení státního příspěvku při měsíční úložce účastníka **1000 Kč** až na **230 Kč**, ale také k posunu hranice minimálního příspěvku, pro který je státní příspěvek připisován a to ze **100 Kč** na **300 Kč**, přičemž minimální státní příspěvek již není **50 Kč**, nýbrž **90 Kč**.

Obr. č.2: Srovnání výše státních příspěvků v jednotlivých obdobích

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Tendenci růstu státních příspěvků ilustruje obrázek č. 2. Je patrné zvýšení státem vyplácených příspěvků od 1.1.2000 oproti předchozímu období, bez ohledu na výši příspěvku účastníka. Od 1.1.2013 je patrný růst státního příspěvku, kde vláda zohledňuje a odměňuje vyšším státním příspěvkem účastníky penzijních fondů, kteří spoří vyšší měsíční částky (konkrétně nad 500Kč). Snaha vlády obecně je taková, aby si občané začali uvědomovat vlastní odpovědnost za své finanční zabezpečení ve stáří, proto motivuje pomocí intervencí týkajících se státních příspěvků občany k větším měsíčním úločkám.

3.13 Daňové zvýhodnění penzijního připojištění

Mimo již zmíněného státního příspěvku skýtá penzijní připojištění i další výhodu v podobě **daňového zvýhodnění**. Podmínky daňového zvýhodnění jsou definovány v zákoně č. 586/1990 Sb., o daních z příjmů.

Od roku 2000 do konce roku 2012 si mohl účastník ze svého ročního základu daně odečíst částku v celkovém úhrnu **nejvýše 12 000 Kč**. Částka, která se mohla odečíst, se rovná úhrnu příspěvku placených poplatníkem, snižená o částku **6 000 Kč** (měsíční příspěvek 500 Kč, na který lze získat maximální státní příspěvek 150 Kč, nemůže sloužit k daňovému zvýhodnění, proto 6 000 Kč se musí odečíst od všech příspěvků placených účastníkem a teprve případný zůstatek lze považovat za nezdanitelnou část základu daně). Pokud chce účastník dosáhnout maximálního ročního daňového zvýhodnění, musí přispívat minimálně 1500 Kč měsíčně na své penzijní připojištění [26]. Důchodová reforma platná od 1.1.2013 přinesla změny týkající se daňového zvýhodnění. Tyto změny jsou popsány v kapitole „5. 2 Změny daňového zvýhodnění“.

3.14 Daňové zvýhodnění zaměstnavatelů

Daňové zvýhodnění platí i pro **zaměstnavatele**, kteří přispívají na penzijní připojištění svým zaměstnancům. Od **roku 2000** do zdaňovacího období **roku 2007** byla platba vynaložená zaměstnavatelem zaměstnanci, jako příspěvek hrazený do systému penzijního připojištění na účet zaměstnance u penzijního fondu, od daně osvobozena, maximálně však do **výše 3%** vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na sociální politiku zaměstnanosti. **Od roku 2008** došlo ke **zrušení tohoto limitu**. Zaměstnavatel tedy může zaměstnanci měsíčně přispívat libovolnou částku na penzijní připojištění, nebo na soukromé životní pojištění za určitých podmínek, až do výše **24000 Kč** ročně a tu považovat za daňově zvýhodněnou [14]. V roce 2013 došlo v rámci důchodové reformy k posunutí této hranice na **30 000 Kč**. [26]

3.15 Zisk penzijního fondu

Penzijní fondy jsou podnikatelské subjekty, mezi jejichž hlavní náplní patří dosahování zisku. Pomocí regulace ze strany státu jsou ovšem povinny minimálně **5 %** ze svého ročního zisku odvést do **rezervního fondu**. Maximálně **10 %** se rozděluje podle **rozhodnutí valné hromady**, pokud zákon nestanoví jinak, to například v případě, jestliže je hospodářský výsledek záporný. Zhruba **85 %** zisku se tedy připisuje účastníkům ve formě **zhodnocení**. Pokud v daném roce penzijní fond vykáže ztrátu, je povinen použít k financování ztráty rezervní fond, případně další fondy tvořené ze zisku. Nestačí-li ani tyto prostředky ke krytí ztráty, je použito snížení základního kapitálu, nesmí ovšem klesnout pod hranici 50.000.000 Kč [19]. Souhrnný zisk vykázaný v celém odvětví penzijního připojištění dosáhl **4.843 miliardy Kč** v roce 2012. Meziroční nárůst zisku pro účastníky penzijního připojištění oproti roku 2011 činil 6,35 % [8].

3.16 Asociace penzijních fondů ČR

Asociace penzijních fondů ČR byla založena 25. června 1994 jako dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, převážně penzijních fondů.

K 1.12.2012 měla Asociace penzijních fondů ČR **9 členů**, což jsou i všechny penzijní fondy nabízející penzijní připojištění v ČR. Jinými slovy na českém finančním trhu byla možnost do 31.10.2012 uzavřít penzijní připojištění s 9 různými penzijními fondy. [15]

Obr. č. 3: Seznam členů APFČR

AEGON Penzijní fond, a.s.
Allianz penzijní fond, a.s.
AXA penzijní fond, a.s.
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.
Generali penzijní fond, a.s.
ING Penzijní fond, a.s.
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.
Penzijní fond České spořitelny, a.s.
Penzijní fond Komerční banky, a.s.

Zdroj: www.apfcr.cz

Asociace penzijních fondů ČR byla založena za účelem hájit a prosazovat zájmy svých členů, penzijních fondů. Další úkol skýtá **propagaci** samotné myšlenky penzijního připojištění, dohlížení na dodržování etiky ve vzájemných vztazích mezi jednotlivými fondy. Asociace zastupuje penzijní fondy při jednání se zahraničím a při navazování styků se zahraničím, komentuje a připomínkuje návrhy a opatření týkající se změny legislativy ze strany vlády. V neposlední řadě působí jako **poradenské centrum** nejen pro penzijní fondy, ale i pro občany České republiky [15]. Asociace se řídí svými stanovami a kodexem etiky, volí si své orgány, tudíž se jedná o nezávislou společnost. V současné době v čele Asociace penzijních fondů stojí **prezident, dva viceprezidenti a šest členů prezidia**. Celkem tedy **devět členů**, neboť každý z devíti penzijních fondů má svého zástupce v jedné funkci. Díky tomu, že mají členové asociace bezprostřední kontakt a vztahy s účastníky, disponuje APFČR velmi operativními a kvalifikovanými informacemi o dění na celém trhu penzijního připojištění. [19]

3.17 Komparace penzijních fondů podle zhodnocení prostředků

Důležitým parametrem sledovaným u penzijních fondů je jejich **ekonomická výkonnost**. Zejména jakým způsobem je schopen operovat s příspěvků účastníků na finančních trzích a následně je zhodnocovat.

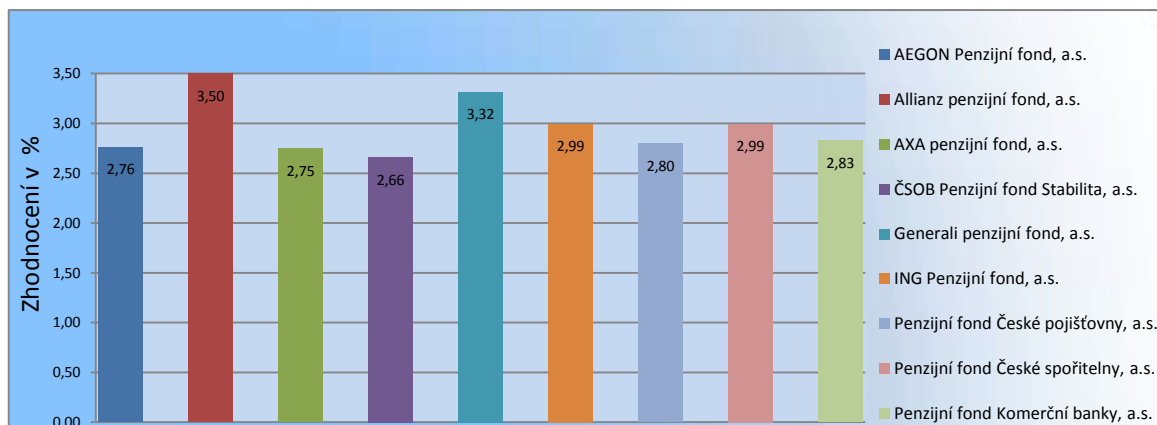
Tab. č. 4: Roční průměrné zhodnocení prostředků v % v daném roce

Název penzijního fondu	Roční průměrné zhodnocení v % v daném roce										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
AEGON Penzijní fond, a.s.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	3,5	2,1	2,1	1,6
Allianz penzijní fond, a.s.	4,4	3,7	3,0	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0	3,1	3,0	2,7
AXA penzijní fond, a.s.	4,3	3,4	3,4	3,1	3,7	2,5	2,2	0,0	2,0	1,5	1,5
ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	3,2	3,0	2,3	4,3	4,0	2,8	2,4	0,1	1,4	1,5	1,7
Generali penzijní fond, a.s.	4,6	4,1	3,0	3,0	3,8	3,7	4,1	2,0	2,4	2,1	0,3
ING Penzijní fond, a.s.	4,8	4,0	4,0	2,5	4,2	3,6	2,5	0,0	0,1	2,1	2,1
Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	3,8	3,2	3,1	3,5	3,8	3,3	2,4	0,2	1,2	2,0	1,5
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	3,8	3,5	2,6	3,7	4,0	3,0	3,1	0,4	1,3	2,3	2,1
Penzijní fond Komerční banky, a.s.	4,4	4,6	3,4	3,5	4,0	3,0	2,3	0,6	0,2	2,2	2,0

Zdroj: www.apfcr.cz

Informace o výši **ročního procentuálního zhodnocení** všech prostředků účastníků, které mají na svých účtech u penzijního fondu, včetně již připsaných státních příspěvků, podává tabulka č. 4. Pomocí této tabulky můžeme provést komparaci penzijních fondů za dané období. AEGON Penzijní fond, a.s. působí v České republice teprve od roku 2007, proto jsou v tabulce u této společnosti uvedeny údaje pouze za posledních 5 let. Ostatní penzijní fondy lze porovnat podle průměrného zhodnocení za posledních 10 let, po které byly zveřejněny výsledky od APFČR. V současné době je za úspěšně investující penzijní fond považován takový, který svým zhodnocením pokoří hranici inflace naměřené v České republice ve sledovaném roce. Průměrná meziroční míra inflace za rok 2011 byla 1,9 % [3]. Z toho vyplývá, že pouze tři penzijní fondy můžeme označit v roce 2011 za úspěšně zhodnocující prostředky účastníků: Allianz penzijní fond, a.s., ING Penzijní fond, a.s. a Penzijní fond České spořitelny, a.s.. APFČR doposud nezveřejnila výsledky zhodnocení pro rok 2012, proto porovnávám penzijní fondy pouze za období do roku 2011.

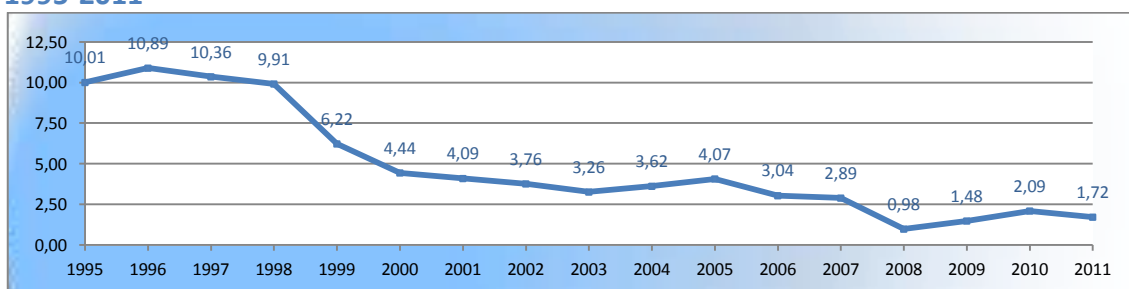
Obr. č. 4: Komparace penzijních fondů podle průměrného zhodnocení v letech 2001 - 2011 v %

Zdroj: vlastní zpracování, 2012

Dlouhodobou vyrovnanost týkající se zhodnocení příspěvků účastníků u jednotlivých penzijních fondů demonstruje obrázek č. 4. Jako nejlepším fondem na českém trhu můžeme vyhodnotit Allianz penzijní fond, a.s., který za posledních 10 let, tedy od roku 2001 do 2011, dosáhl průměrného zhodnocení 3,50 %. Generali penzijní fond, a.s., s 3,32 % je na druhém místě a o třetí místo s 2,99 % se dělí ING penzijní fond, a.s., a Penzijní fond České spořitelny, a.s.. Nejhorší průměrné zhodnocení prostředků za posledních 10 let z devíti penzijních fondů, kteří v současné době aktivně fungují na českém finančním trhu, je s 2,66 % ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s..

Obr. č.5: Vývoj průměrného zhodnocení prostředků u penzijních fondů v % v období 1995-2011

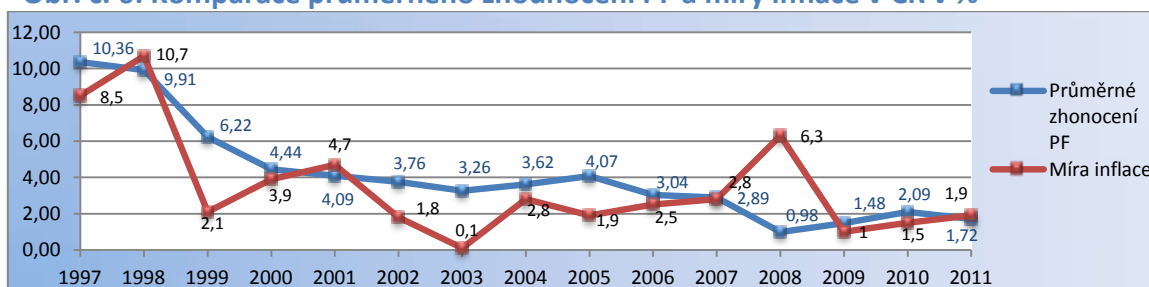

Zdroj: www.apfcr.cz

Na obrázku č. 5 můžeme pozorovat **vývoj zhodnocení prostředků od roku 1995 až do 2011**. Je zde patrné velmi úspěšné počátečné zhodnocení, které dosáhlo sedm penzijních fondů, které v České republice od roku 1994 spravovaly penzijní připojištění. V roce 1997 se nabídka penzijních fondů na finančním trhu rozšířila o dva nové fondy, fungovalo zde tedy devět společností nabízející penzijní připojištění.

Vstupem společnosti Aegon Penzijní fond, a.s. v roce 2007 a zároveň vlivem realizovaných fúzí lze k 1.8.2012 napočítat 9 penzijních fondů nabízejících penzijní připojištění do 31.10.2012. Tendence vývoje průměrného zhodnocení prostředků je klesající a zhodnocení všech penzijních fondů vzniklé zprůměrováním od roku 2000 nepřekročilo hranici 5 %. Patrný je i vliv hospodářské krize, která trvá od roku 2008. Dopady na český finanční trh se projeví především na kapitálovém trhu, kdy akcie na pražské burze ztratily během roku 2008 polovinu své hodnoty. Pokles hodnoty akcií a dluhopisů se negativně projevil i na zhodnocení penzijních a podílových fondů [6]. Důsledek poklesu výkonnosti penzijních fondů z důvodu krize je patrný, v roce 2008 bylo průměrné zhodnocení prozatím nejmenší, jen 0,98 %. Problém se znehodnocením fondů během roku 2008 je celosvětový, Investment Company Institute uvádí, že velké podnikové penzijní fondy ztratili více než 100 miliard USD, z celkové hodnoty 2 bilionů USD, během 1. týdne v říjnu 2008. Tyto dramatické ztráty během hospodářské krize vyústily v otázku, zda mají penzijní fondy postupovat další investiční rizika. [20]

Obr. č. 6: Komparace průměrného zhodnocení PF a míry inflace v ČR v %

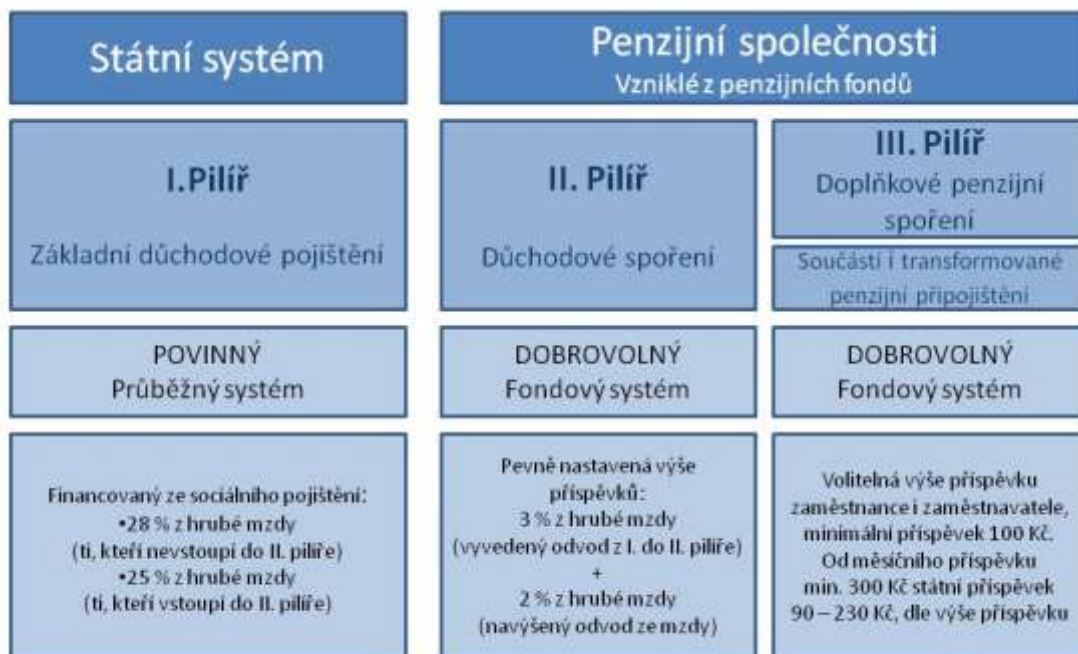

Zdroj: vlastní zpracování dle www.apfr.cz a www.czso.cz, 2013

Důležité srovnání průměrného zhodnocení prostředků účastníků u penzijních fondů a míry inflace zjištěné ve sledovaném období na území ČR znázorňuje obrázek č. 6. Je patrná vzájemná konvergence těchto dvou pozorovaných hodnot. Pokud budeme hodnotit zhodnocení penzijních fondů v počátcích fungování, může se na první pohled zdát roční zhodnocení kolem 10 % vysoké, jestliže však provedeme porovnání s mírou inflace, tyto výsledky tak uspokojivé nejsou. Důsledky hospodářské krize se promítly i na zhodnocení penzijních fondů v roce 2008, kdy naměřená míra inflace v ČR dosáhla 6,3 % [3], zatímco průměrné zhodnocení penzijních fondů pouze 0,98 % [15]. Důležitý cíl penzijních fondů je udržovat roční zhodnocení prostředků alespoň na úrovni inflace a zabránění tak znehodnocování prostředků účastníků.

4. Důchodová reforma

Obr. č. 7: Schéma důchodové reformy ČR

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

4.1 Základní aspekty důchodové reformy

Na konci roku 2011 byly schváleny zákony, které **od roku 2013** výrazně změnilý systém důchodového zabezpečení obyvatel České republiky.

Důvody změn podle Ministerstva financí ČR jsou následující:

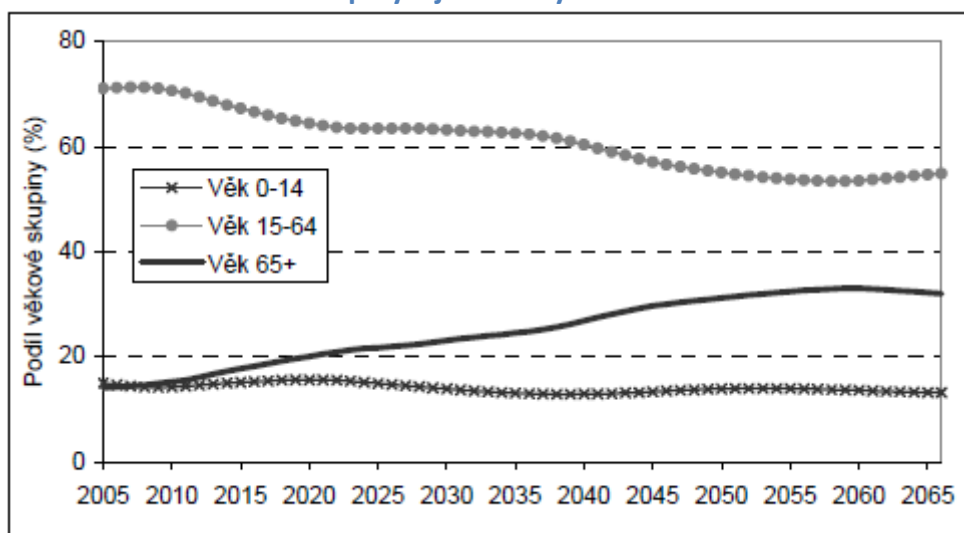
První důvod

průběžný státní systém **není** nadále plně **financovatelný** z povinně hrazených odvodů na sociální pojištění a již se dostal do hlubokého **deficitu**. V roce 2008 byl důchodový účet ještě vyrovnaný, v roce 2013 deficit dosahuje již 30 až 40 mld. Kč [21] a vzhledem k zveřejněné **demografické predikci** je patrné, že bude potřeba stále vyšších částek na straně příjmů do státního systému, z čehož by vyplývalo zvýšení příjmů do důchodového rozpočtu pomocí **zvýšení sazeb** odvodů do důchodového systému. Tento krok však zvyšuje daňové zatížení práce, které je v současné době v České republice již vysoké. [10]

Predikcí demografického vývoje se v České republice mimo jiné zabývá **Český statistický úřad**, který zpracoval pravděpodobné scénáře demografického vývoje

sahající až do roku 2065. Podle této projekce nastane v ČR **stagnace plodnosti**, dále díky zvyšující se úrovni života a lepší lékařské péči dochází k **prodloužení** středního věku **dožití**, zejména pak u mužů ze 74 let na 84 let a u žen z 80 na 88 let. Predikce také udává klesající celkový přírůstek obyvatel žijících v České republice, na druhou stranu upozorňuje na problém **stárnutí obyvatel**. Dle studie je nevyhnutelný trend zvyšujícího se indexu ekonomického zatížení, porovnávající počet osob v ekonomicky neaktivním věku (zde zahrnující věkové skupiny 0-19 let a 65 a více let) a v ekonomicky aktivním věku (zde 20-64 let), který podle všech testovaných variant směřuje k početnímu vyrovnání obou skupin. Jsou tedy patrné budoucí **problémy** současného průběžně financovaného systému z důvodu **vyrovnání** počtu pojistníků, kteří odvádí platby do důchodového systému a počtu důchodců pobírající důchodové dávky. [3]

Obr. č. 8: Podíl věkové skupiny v jednotlivých letech

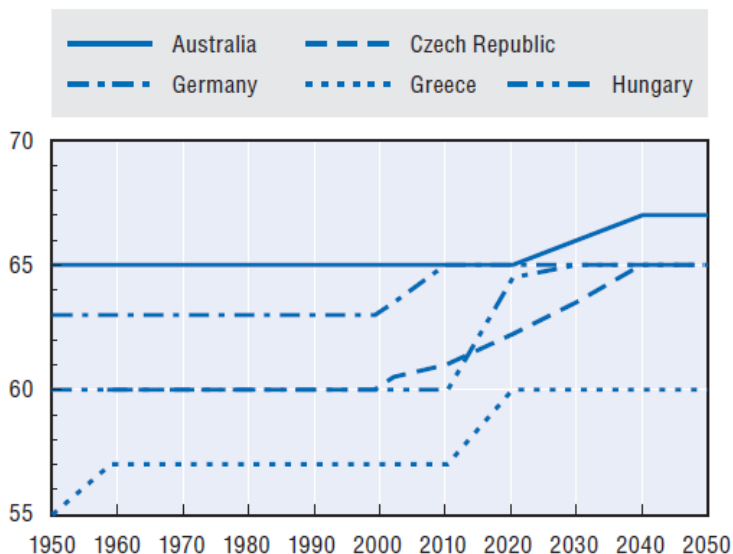

Zdroj: www.cszo.cz

Predikovaný vývoj věkových skupin můžeme vidět na obrázku č. 8, z něhož je patrné zvýšení počtu obyvatel starších 65 let a zároveň snižující se počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 15-64 let [3].

Další možností vyhnutí se budoucího nepříznivého scénáře v oblasti nedostatku peněz na důchodovém účtu je snížit zatížení důchodového rozpočtu na straně výdajů pomocí zvýšení **věkové hranice** odchodu do důchodu a tím uměle snížit **poměr** důchodců ve prospěch ekonomicky aktivním obyvatelům, zde ovšem vyvstává možné riziko zvýšení **nezaměstnanosti**. Jedná se o nástroj s distorzním působením, neboť dochází k zatížení výrobního faktoru práce [5].

Obr. č. 9: Zobrazení zvyšujícího se důchodového věku mužů vybraných zemí OECD v letech 1950-2050

Zdroj: www.oecd.com

Zvyšující se věk odchodu obyvatel do starobního důchodu dle **OECD** můžeme pozorovat na obrázku č. 9. Česká republika se řadí mezi země, u nichž dochází ke **zvyšování** věkové hranice potřebné pro nárokování důchodových dávek za státního systému. [13]

Druhý důvod

Dobrovolného penzijního připojištění se účastní více jak **5 mil. účastníků**, konkrétně k 31.12.2012 evidovaly penzijní fondy 5 150 415 účastníků, u těchto účastníků se zaznamenávají velmi nízké částky, průměrný příspěvek účastníků za rok 2012 byl **465 Kč** [8]. Výši příspěvku považuje Ministerstvo financí ČR za nízký z důvodu budoucího nezabezpečení dostatečně vysokého vypláceného důchodu z penzijního fondu. Systém také přináší velmi **nízké zhodnocení**. To je způsobeno zejména neodděleným majetkem účastníků penzijního připojištění a samotných penzijních fondů, což umožňuje penzijním fondům hradit své veškeré náklady, vč. marketingových, z majetku účastníků. Současně ministerstvo kritizuje způsob investování, který garantuje **nezáporné zhodnocení** (minimálně nulové), což omezuje penzijní fondy při investování do cenných papírů, které mohou přinést vyšší výnos. [21]

Třetí důvod

Další z problémů a důvodů změny důchodového systému je **implicitní dluh**, který lze definovat, jako budoucí závazek, na nějž není v současnosti pamatováno tvorbou rezerv. Budoucí příjmy na něj nebudou postačovat. Současní pracující mají nárok na vyplácení důchodů ze státního systému v budoucnosti, dle aktuálně provedených analýz, nebude pro jejich výplatu dostatek peněžních prostředků. [10]

Penzijní reforma by měla do budoucnosti řešit výše uvedená **negativa** z pohledu nutnosti **diverzifikace** financování důchodů ze státního (v podmínkách ČR z I. pilíře), a ze soukromého spoření (II. a III. pilíř). Stát by měl motivovat a přesvědčit občany, aby vstoupili do nově vzniklého II. a III. pilíře za účelem tvorby vlastních důchodových rezerv. Občané by se v budoucnosti neměli spoléhat pouze na důchody vyplácené státem, ale měli by si na základě své zodpovědnosti tvořit právě své soukromé důchodové úspory. Dle teorie životního cyklu by občané v produktivním věku měli mít zpravidla vyšší důchod než spotřebu a tento rozdíl použít na **kumulaci úspor**, které využijí v poproduktivním věku [17]. Soukromé penzijní fondy by měly sloužit jako **prostředek** tvorby a správy úspor na penzi.

Mezi **hlavní dopady** schválených zákonů patří:

1. zavedení nového druhu spoření na důchod (tzv. II. důchodový pilíř s názvem **„Důchodové spoření“**),
2. změna současného penzijního připojištění (tzv. III. důchodový pilíř s názvem **„Doplňkové penzijní spoření“**).

Od 1.1.2013 bude tedy v České republice zaveden **tří-pilířový systém** důchodového spoření. Nová struktura penzijního systému:

- I. pilíř – státní průběžný systém,
- II. pilíř – nově zavedený kapitalizační pilíř,
- III. Pilíř – plně dobrovolný systém vycházející z transformace penzijního připojištění.

4.2 První pilíř penzijního systému ČR

První pilíř je pojmenování pro základní **průběžně financovaný** systém důchodového pojištění s výplatou starobních důchodů, které jsou financovány ze sociálního pojištění. Současná výše povinných odvodů na důchodové pojištění do státního systému je u zaměstnanců 6,5 % z jejich hrubé mzdy a 21,5 % hradí zaměstnavatel z hrubé mzdy zaměstnance. OSVČ je povinna hradit 28 % z vyměřovacího základu (50% z rozdílu mezi příjmy a výdaji). [28]

Druhý a třetí pilíř budou spravovat penzijní společnosti, transformované ze stávajících penzijních fondů, nebo nově vzniklé společnosti [21].

4.3 Penzijní společnost

Důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření provozují **penzijní společnosti**. Důchodové spoření i doplňkové důchodové spoření může provozovat pouze společnost, která má **povolení** od **ČNB**. Nově vzniklé penzijní společnosti budou moci klientům nabídnout spoření ve druhém i třetím pilíři a to ve druhém pilíři v tzv. **důchodových fondech**, ve třetím pilíři v tzv. **účastnických fondech**.

„Počáteční kapitál penzijní společnosti pro výkon činnosti, která zahrnuje také provozování důchodového spoření, činí nejméně 300 000 000 Kč. Počátečním kapitálem se rozumí součet splaceného základního kapitálu a splaceného emisního ážia.“ [25, § 28, odst. 1]

Základní kapitál a emisní ážio musí být splaceny penězi. Toto nařízení jasně vypovídá o snaze vlády **minimalizovat riziko** a **zvýšit stabilitu** nově vzniklého systému, neboť penzijní společnosti budou muset mít dostatečně velký počáteční kapitál. V průběhu fungování penzijní společnosti musí penzijní společnost udržovat kapitál ve výši přiměřené příspěvkům účastníků.

Počet účastníku u jednotlivé penzijní společnosti musí být alespoň **50 000** po uplynutí 24 měsíců ode dne udělení povolení k provozování činnosti [25, § 30]. V současné době, po spuštění důchodové reformy, je evidován nízký zájem občanů ČR o vstup do II. pilíře. Do II. pilíře vstoupilo k **31.3.2013** zatím **22 375** občanů [30]. Je tedy zřejmé, že penzijní společnosti, kterých je na českém finančním trhu

k 30.4.2013 celkem 11 [8], můžou mít problém se splněním této minimální kapacitní podmínky.

Obchodní firma, název, pod kterým je společnost vedena v obchodním rejstříku, penzijní společnosti musí obsahovat označení „penzijní společnost“. Jiné firmy toto označení nemohou používat. [25, § 25]

Tab. č. 5: Přehled penzijních společností k 30.4.2013

AEGON Penzijní společnost, a.s.
Allianz penzijní společnost, a.s.
AXA penzijní společnost a.s.
Conseq penzijní společnost, a.s.
Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s.
ČSOB Penzijní společnost, a.s., člen skupiny ČSOB
Generali penzijní společnost a.s.
ING Penzijní společnost, a.s.
KB Penzijní společnost, a.s.
Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.
Raiffeisen penzijní společnost, a.s.

Zdroj: www.apfcr.cz

Seznam penzijních společností k 30.4.2012, které mají licenci od ČNB a můžou tedy nabízet a spravovat důchodové spoření (II. pilíř) a doplňkové penzijní spoření (III. pilíř), ilustruje tabulka č. 5.

5. Druhý pilíř penzijního systému ČR

Druhý pilíř znamená nově poskytované dobrovolné spoření na budoucí důchod s příznačným názvem „Důchodové spoření“. Do tohoto pilíře bude možné dobrovolně vstoupit, ovšem poté již bude povinnost **setrvat** v něm až do důchodového věku. V tomto pilíři bude pevně nastavená výše příspěvků a to **3 %** z hrubé mzdy, jako **vyvedený odvod** z prvního pilíře (základní důchodové pojištění) do druhého pilíře (odvod do prvního pilíře se tedy sníží). Účastník důchodového spoření tedy nemá povinnost odvádět **28 %** z hrubé mzdy do I. pilíře, ale pouze **25 %** z hrubé mzdy a zbývající **3 %** na své soukromé důchodové spoření. To platí za splnění podmínky, že

účastník si bude sám na důchodové spoření měsíčně odvádět navíc **2 %** ze své hrubé mzdy. Celkově bude tedy výše odvodu na důchodové spoření činit **5 %** z vyměřovacího základu. Vzhledem k tomu, že se sníží odvod těchto občanů do prvního pilíře, bude jim i adekvátně **krácen** státní důchod z prvního pilíře. Tato procentuální sazby jsou v platnosti od 1.1.2013, vláda však může změnou zákona tyto hodnoty pozměnit. [21]

5.1 Důchodové spoření

Účastníkem důchodového spoření se může stát fyzická osoba starší **18 let**, ale pouze do konce měsíce, kdy dovrší věku **35 let**. Lidé nad 35 let mohou vstoupit do systému pouze v období od **1. ledna 2013** do **30.6.2013**. Účastníkem se nemůže stát osoba, které byl již přiznán starobní důchod vyplácený ze státního sektoru. [25, § 2]

Účast na důchodovém spoření vzniká **registrací** smlouvy mezi účastníkem důchodového spoření a penzijní společností v **Centrálním registru smluv**. Důchodové spoření začíná prvním dnem v měsíci následujícím od doručení žádosti do Centrálního registru smluv. [25, § 4]

Od smlouvy o penzijním spoření, která byla zaregistrována, **není možné odstoupit, vypovědět**, ani uzavřít **dohodu o ukončení**. Vypovědět smlouvu lze pouze v případě převodu prostředků k jiné penzijní společnosti, kdy datum výpovědi musí korespondovat s datem počátku spoření u jiné penzijní společnosti. [25, § 4]

5.2 Důchodový fond

Penzijní společnost shromažďuje prostředky účastníků do tzv. **důchodového fondu**, který obhospodařuje daná **penzijní společnost**.

„Důchodový fond je souborem majetku, který náleží všem účastníkům a jiným osobám, na které přešlo právo na vyplacení prostředků účastníka, a to v poměru podle počtu důchodových jednotek“ [25, § 42, odst. 2].

5.3 Pojištění důchodu

Pojistnou smlouvu o pojištění důchodu a zároveň oprávnění k vyplacení dávek z druhého pilíře má pouze **pojišťovna**, která je oprávněná podle zákona provozovat

životní pojištění. Pojistná smlouva o pojištění důchodu musí být uzavřená písemně [25, § 17]. Znamená to, že v průběhu spoření jsou příspěvky připisovány na účet u penzijní společnosti a v případě vzniku nároku na čerpání dávek z druhého pilíře, jsou všechny prostředky převedeny z penzijní společnosti do životní pojišťovny, již si vybere účastník, a která následně začne vyplácet smluvně dohodnuté dávky.

Účastníci si mohou při odchodu do důchodu **zvolit** jeden ze tří důchodů, který mu bude vyplácet **životní pojišťovna**, dle jeho volby. Účastníkovi, kterému je přiznán důchod ze základního státního důchodového pojištění, vzniká nárok na **převedení** jeho **prostředků** z penzijní společnosti do životní pojišťovny, jako jednorázové pojistné na pojištění důchodu. Penzijní společnost má povinnost převést prostředky na účet komerční pojišťovny nejpozději jeden měsíc po měsíci, kdy dojde k zaregistrování pojištění důchodu u **Centrálního registru smluv**. Prostředky účastníka lze převést pouze na jednu pojistnou smlouvu o pojištění důchodu. Výběr pojišťovny je zcela dobrovolný a záleží tedy na účastníkovi, od které společnosti bude chtít mít vypláceny dávky. [21]

5.4 Centrální registr smluv

V rámci důchodové reformy byl zřízen nový **informační systém** veřejné správy s názvem **Centrální registr smluv**. Tento informační systém poskytuje informace o počtu účastníků na důchodovém spoření, penzijních společnostech a životních pojišťovnách s účastí na důchodovém spoření. Správce centrálního registru podává informace České správě sociálního zabezpečení a orgánům sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva obrany ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR. [25, § 6]

5.5 Dávky ze II. pilíře

Z pojistné smlouvy o pojištění důchodu, při splnění daných podmínek, vzniká nárok na:

- a. Doživotní starobní důchod,
- b. doživotní starobní důchod s možností sjednání pozůstalostní penze na 3 roky,
- c. starobní důchod na dobu 20 let,

d. sirotčí důchod na dobu 5 let.

Důchod vyplácený **doživotně**, nebo po **stanovenou dobu**, bude vyplácen v pravidelných měsíčních dávkách. Účastník ani pojišťovna nemohou od smlouvy odstoupit, vypovědět ji, ani uzavřít dohodu o ukončení. **Doživotní starobní důchod** znamená zaručení vyplácení starobního důchodu od životní pojišťovny za podmínek stanovených v pojistné smlouvě o pojištění důchodu a pojistných podmínkách. Výplata doživotního důchodu končí dnem úmrtím účastníka. **Pozůstalostní penze na 3 roky** zaručuje vyplácení dávek oprávněným osobám po dobu tří let od úmrtí účastníka důchodového spoření. Účastník si také může zvolit starobní **důchod na dobu určitou**, konkrétně dvacet let, případně sirotčí důchod vyplácený pozůstalým za určitých podmínek po dobu 5 let. [25, § 18]

5.6 Úmrtí

V případě nepříznivé životní, jako je úmrtí účastníka, pokud účastníkovi již nevznikl nárok na pobírání dávek z penzijního pojištění, se naspořené prostředky stávají **předmětem dědictví**. Záleží ovšem na věku případného dědice. Mohou nastat tyto situace:

1. Je-li dědicem **nezletilý** (osoba mladší 18 let), je za dědický podíl nakoupen sirotčí důchod u životní pojišťovny, která poté rozpočte a vyplácí dávky podle výše naspořené částky,
2. je-li dědicem osoba **starší 18 let**, která má své důchodové spoření, převede se dědický podíl na soukromé důchodové pojištění dědice,
3. je-li dědicem osoba **starší 18 let**, která nemá své důchodové spoření, vyplatí penzijní společnost dědický podíl dědici.

Existence nároku na dědictví v případě úmrtí účastníka je nesporná výhoda II. pilíře. Pokud se občan rozhodne nevstoupit do II. pilíře, tedy setrvá v I. pilíři, v případě úmrtí nevzniká případnému dědici žádný nárok z průběžně financovaného systému. [25, § 16]

5.7 Invalidita

Důchodová reforma prostřednictvím druhého pilíře myslí také na nahodilé životní situace. Vznik invalidity přímo **nezakládá nárok** na výplatu dávky důchodového spoření. Pokud účastník bude mít nárok a požádá o pobírání starobního důchodu ze základního důchodového pojištění ve výši **invalidního důchodu** a udělí souhlas s přesunem **60 %** naspořených prostředků do **státního rozpočtu**, vyzve Česká správa sociálního zabezpečení nebo orgán, který bude o žádosti rozhodovat, penzijní společnost k provedení přesunu prostředků účastníka do státního rozpočtu. Zbýlých **40 %** je použito na výpočet **důchodu u životní pojišťovny**. Vyplácený invalidní důchod se tedy skládá z invalidního důchodu ze státního systému a z dávek vyplácených životní pojišťovnou. [25, § 15]

5.8 Fondy druhého pilíře

Penzijní společnost musí klientům nabídnout výběr ze **4 důchodových fondů**:

Obr. č. 10: Investiční strategie fondů ve II. pilíři

Název Fondu	Předmět investice
Důchodový fond státních dluhopisů	<i>Min 90 % portfolia do dluhopisů ČR, případně dluhopisů zemí EU a OECD</i>
Konzervativní důchodový fond	<i>Do státních dluhopisů, dále max. 30 % do korporátních dluhopisů</i>
Vyvážený důchodový fond	<i>Stejná investice jako konzervativní navíc max. 40 % do akcií</i>
Dynamický důchodový fond	<i>Stejně jako vyvážený, ale hodnota akciové složky max. až 80 %.</i>

Zdroj: zákon č. 426/2011 Sb.

Fond státních dluhopisů, jak můžeme vidět na obrázku č. 10, investuje většinu prostředků účastníků (alespoň 90 %) do státních dluhopisů ČR, případně i do státních dluhopisů zemí EU a OECD splňující určitá kvalitativní kritéria. Průměrná doba splatnosti portfolia nesmí být delší než pět let, dluhopisy budou tedy maximálně střednědobé. Fond se také zajišťuje proti případnému měnovému riziku, investuje do dluhopisů emitovaných v české měně. **Konzervativní fond** bude investovat do dluhopisů ČR, dluhopisů členských států EU a srovnatelně bezpečných dluhopisů a jiných obdobě likvidních aktiv. Může investovat také do podílových fondů peněžního

trhu a do korporátních dluhopisů, nejvýše však 30 % portfolia. **Vyvážený a dynamický fond** bude moci investovat část prostředků do akcií a cenných papírů kolektivního investování, přičemž u dynamického fondu bude část prostředků investovaných do akcií omezena do výše 80 % portfolia. Vyvážený fond může mít podíl akciové složky maximálně 40 %. [21]

Klienti si budou moci zvolit důchodový fond podle druhu rizika investice jejich prostředků. Při investování platí pravidlo: „Kdo chce získat víc, nesmí se bát riskovat!“. Na druhou stranu jsou i lidé konzervativní, kteří mají raději určitou jistotu i za cenu nižšího výnosu dané investice.

5.9 Investiční autopilot

V zákoně upravená **služba** nabízená penzijními společnostmi, která má za úkol zabránit **znehodnocení** prostředků naspořených účastníky v posledních letech spoření. Pokud si účastník zvolí rizikovější strategii spoření, například investování do vyváženého, či dynamického fondu, budou mu v posledních 10 letech spoření postupně převáděny prostředky do méně volatilního fondu, v našem případě fondu státních dluhopisů. [7]

5.10 Úplata penzijní společnosti

Penzijní společnost si nárokuje tzv. úplatu hrazenou z majetku v důchodovém systému. V podstatě se jedná o **poplatky**, které si může ze zákona účtovat za správu jednotlivých fondů. Z úplaty se hradí veškeré náklady potřebné na **provoz** fondů, náklady na **propagaci a reklamu** a náklady na **provize** vyplácené zprostředkovatelům smluv o důchodovém spoření.

Výše úplaty je odlišná v závislosti na volbě fondu s různou investiční strategií. **Nejnižší** nárokováná výše úplaty je u **fondu státních dluhopisů**, jejíž výše nesmí překročit **0,3%** z průměrné roční hodnoty fondového kapitálu. Naopak **nejvyšší** úplata až **0,6 %** z průměrné roční hodnoty fondového kapitálu je u **dynamického důchodového fondu**, což je zapříčiněno větší finanční náročností při investování na akciových trzích, neboť dynamický fond může až 80% prostředků investovat do akcií. [25, § 32]

Obr. č. 11: Výše úplaty u fondů ve II. pilíři

Název fondu	Úplata za obhospodařování	Úplata za zhodnocení	Podíl akcií
Důchodový fond státních dluhopisů	0,30 %	0 %	0 %
Konzervativní důchodový fond	0,40 %	10 %	0 %
Vyvážený důchodový fond	0,50 %	10 %	40 %
Dynamický důchodový fond	0,60 %	10 %	80 %

Zdroj: zákon č. 426/2012 Sb.,

Přehled výše úplaty za správu čtyř ze zákona povinných fondů u důchodového spoření můžeme vidět na obrázku č. 11. Navíc si penzijní společnost může účtovat **až 10 %** z dosaženého ročního **zhodnocení**, které získá pomocí investováním spravovaných prostředků u konzervativního, vyváženého a dynamického důchodového fondu.

Obrázek znázorňuje i maximální procentuální hranici, do které mohou být prostředky investovány prostřednictvím akcií. Dynamický fond je považován za nejrizikovější, neboť až 80 % hodnoty prostředků účastníků může penzijní společnost investovat na akciových trzích. Zde je ovšem otázka, zda tento fond bude nejvíce zhodnocující, či snad díky absenci záruky minimálně nulového zhodnocení, dokonce dojde k znehodnocení prostředků účastníků.

5.11 Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti

Účastník má ve druhém pilíři opět **volbu změny** penzijní společnosti. Pokud se rozhodne pro změnu, musí nejprve stávající smlouvu o důchodovém spoření vypovědět, nebo uzavřít dohodu o ukončení smlouvy a zároveň uzavřít novou smlouvu u jiné penzijní společnosti. Penzijní společnost, od které účastník odchází, je povinna do **jednoho měsíce** od oznámení správce Centrálního registru smluv, že novou smlouvu o penzijním spoření zaregistroval, převést prostředky. [25, § 12]

5.12 Poplatky

Penzijní společnost si může podle zákona účtovat poplatky za změnu **investiční strategie** až do výše **500 Kč**. Dále pak v případě **převodu** prostředků účastníka z jedné penzijní společnosti do druhé ve výši **800 Kč**. Pokud účastník u penzijní společnosti, od které přestupuje je déle než 5 let, poplatek za převod prostředků se neúčtuje. Poplatky mohou být účtovány, pokud došlo k pozastavení výplaty nárokované dávky, dále v případě posílání výpisu o stavu účtu častěji než jednou ročně a jestliže bude dávka vyplácena jiným způsobem než vnitrostátním bankovním převodem. [25, § 33]

6. Třetí pilíř penzijního systému ČR

Třetí pilíř má název: „Doplňkové penzijní spoření“.

„Doplňkové penzijní spoření je shromažďování a umístování příspěvků účastníka doplňkového penzijního spoření (dále jen „účastník“), příspěvků placených za účastníka jeho zaměstnavatelem a státních příspěvků do účastnických fondů obhospodařovaných penzijní společnostmi a vyplacení dávek z doplňkového penzijního spoření, jehož účelem je zabezpečit doplňkový příjem účastníka ve stáří nebo invaliditě.“ [26, § 1, odst. 2]

Třetí pilíř vznikl tzv. **transformací** současných **penzijních fondů** na **penzijní společnosti**. Prostředky klientů ze současného penzijního připojištění budou vyčleněny do samostatného **transformovaného fondu**, který bude obhospodařovat **penzijní společnost**. Klienti penzijních fondů, kteří mají sjednané penzijní připojištění se státním příspěvkem do **30.11.2012**, nemusí nic řešit ani podepisovat, neboť jejich prostředky budou od **1.1.2013** automaticky převedeny do samostatného **transformovaného fondu**. Podmínky, za kterých si penzijní připojištění sjednali, však zůstávají nezměněny.

Z transformovaného fondu účastníci mohou (ale nemusí) přejít do nových **účastnických fondů**. Pokud se takto rozhodnou, ztratí nárok na podmínky sjednané při uzavření smlouvy o penzijním připojištění, především garanci nezáporného ročního zhodnocení prostředků, nebo možnost sjednání výsluhové penze. Získat

naopak mohou vyšší zhodnocení při dlouhodobém investování na finančním trhu z důvodu možnosti investování do nových fondů (obnova fondů z II. pilíře). V případě účastnického fondu má účastník **nárok** na čerpání důchodových dávek až při dosažení věku, ve kterém mu vzniká nárok na **starobní důchod ze státního systému** (I. pilíř). [21]

6.1 Změna výše státního příspěvku

Od 1.1.2013 se zvýšil minimální měsíční příspěvek účastníka nutný pro připsání státního příspěvku ze **100 Kč** na **300 Kč**, kde se státní příspěvek změnil z **50 Kč** na **90 Kč**. Maximálního státního příspěvku, tj. **230 Kč**, dosáhne účastník při měsíční úložce **1000 Kč**. Před 1.1.2013 byl maximální státní příspěvek 150 Kč, pokud účastník vkládal na své penzijní připojištění 500 Kč. Pokud si účastník spoří **300 Kč** až **999 Kč** je výše státního příspěvku **90 Kč** plus **20 %** z částky přesahující **300 Kč**. Jestliže je měsíční příspěvek účastníka **1000 Kč a více**, stát připíše **230 Kč**. [26, § 14]

Výše **minimálního** příspěvku účastníka zůstává **100 Kč**, při této úložce však není připisovaná žádná státní podpora [26, § 9].

6.2 Změny daňového zvýhodnění

Změny spjaté s důchodovou reformou platnou **od 1.1.2013** se týkají i úpravy částek pro výpočet daňového zvýhodnění. Maximální částka **12 000 Kč**, kterou lze odepsat z ročního základu daně zůstává, mění se částka, která se při výpočtu odečítá z ročního úhrnu účastníkem placených příspěvků z **6 000 Kč na 12 000 Kč**. Důvodem je zvýšení maximální výše měsíčně placeného příspěvku účastníka pro připsání státní podpory z 500 Kč na 1000 Kč. Účastník tedy musí měsíčně přispívat minimálně 2000 Kč na své penzijní připojištění, aby mohl plně uplatnit daňové zvýhodnění. [27]

6.3 Nároky účastníka z transformovaného penzijního fondu

Podmínkou nároku na vyplácení dávek z transformovaného penzijního fondu je dosažení **60 let** účastníka a trvání spořicí doby nejméně **60 měsíců**, případně upravená spořicí doba podle pojistné smlouvy na délku nejvýše **120 měsíců**. [25, § 20]

Pokud účastník spoří v **transformovaném fondu**, má nárok na všechny dávky podle **penzijního plánu**, který upravuje původní smlouvu o **penzijním připojištění**.

V případě dobrovolného přestupu účastníka z transformovaného fondu do **účastnického fondu** u penzijního připojištění, případně při sjednání doplňkového penzijního spoření, **mění se smluvní nárok** na vyplácení dávek.

6.4 Účastnický fond

Dávky vyplácené z účastnického fondu:

- a) Starobní penze na určenou dobu,
- b) invalidní penze na určenou dobu,
- c) jednorázové vyrovnání,
- d) odbytné,
- e) úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi,
- f) úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu a přesně stanovenou výši důchodu.

Účastník si může při splnění nároku na určitou dávku nechat převést prostředky z penzijní společnosti do **životní pojišťovny** a ta mu bude vyplácet dohodnuté dávky. Před uzavřením pojistné smlouvy je pojišťovna, se kterou chce účastník uzavřít smlouvu, povinna písemně sdělit výši důchodu, který mu v případě uzavření pojistné smlouvy garantuje. **Životní pojišťovna** je oprávněna vyplácet dávky v případě penze **na určenou dobu**, nebo **doživotní penze**. **Ostatní dávky** vypočte a vyplatí **penzijní společnost**. [26, § 23]

Starobní penze na dobu určenou je vyplácena v pravidelných splátkách v určené výši, nebo v určeném počtu splátek do vyčerpání prostředků účastníka a to minimálně kvartálně v daném roce, pokud splátky dosahují výše alespoň 500 Kč. Výplata dávek na dobu určenou musí trvat **nejméně 3 roky**, přičemž o délce trvání pobírání dávek rozhoduje účastník, který může vyplácení dávek i opakovaně pozastavit. [26, § 22]

V případě **doživotní penze** bude účastník pobírat od životní pojišťovny pravidelné doživotní měsíční dávky v neklesající výši alespoň čtyřikrát za kalendářní rok. [26, § 20]

Na **jednorázové vyrovnání** má nárok účastník namísto pobírání některé z penzí v případě dovršení věku potřebného pro nárok výplaty důchodových dávek ze státního průběžně placeného systému. [26, § 24]

V případě **úmrťi** účastníka den po vzniku na jakoukoliv dávku, případně pokud ještě nebyla vyplacená, má nárok na jednorázové vyrovnání tzv. **určená osoba**. Pokud účastník zemře a již byla započata výplata starobní či invalidní penze na dobu určitou, určená osoba má nárok na zbývající prostředky, které ještě nebyly vyplaceny. V případě absence určené osoby ve smlouvě o doplňkovém penzijním spoření, stává se jednorázové vyrovnání **předmětem dědictví**. [26, § 25]

Pokud se účastník rozhodne pro výplatu **doživotní penze** od životní pojišťovny, nebo pro úhradu jednorázového pojistného pro penzi na přesně **stanovenou dobu** a přesně **stanovenou výši důchodu**, je penzijní společnost povinna převést všechny prostředky, které má účastník na svém účtu, do vybrané životní pojišťovny. Před uzavřením smlouvy životní pojišťovna písemně sdělí výši důchodu, který mu v případě uzavření pojistné smlouvy garantuje po celou dobu.

V případě přiznání **invalidního důchodu** pro **invaliditu 3. stupně**, vzniká účastníkovi nárok na pobírání **invalidní penze na určenou dobu**. Invalidní důchod bude vyplácený z doplňkového penzijního spoření v případě uznání invalidity třetího stupně a trváním smlouvy **alespoň 36 měsíců**. [26, § 22]

Pokud účastník vypoví smlouvu o doplňkovém penzijním spoření před vznikem nároku na některou ze sjednaných penzí, vzniká mu nárok na **odbytné**.

Nárok na odbytné vzniká při vypovězení smlouvy ze strany účastníka, pokud smlouva trvala **alespoň 24 měsíců** a nedošlo k převodu prostředků k jiné penzijní společnosti. [26, § 25]

6.5 Předdůchod

Dne 24.9.2012 byl schválen **zákon č. 403/2012 Sb.**, kterým se mění zákon o doplňkovém penzijním spoření a další související zákony, který vešel v platnost 1.1.2013. Tato změna stanovila také možnost čerpání dávek z doplňkového penzijního spoření **před dosažením důchodového věku**. Pokud účastník bude disponovat

dostatkem peněz na svém účtu u penzijní společnosti, může pět let před dosažením důchodového věku čerpat tzv. předdůchod.

Podmínky pro čerpání předdůchodu jsou:

- Možnost čerpání nejdříve pět let před dosažením důchodového věku,
- výplata může skončit nejdříve tři roky před důchodovým věkem,
- výplata musí trvat nejméně dva roky,
- výše vypočtené dávky dosahuje nejméně 30% průměrné mzdy.

V průběhu čerpání předdůchodu je možné bez omezení pracovat a nikterak nesouvisí s předčasným důchodem vypláceným ze státního systému. [24]

6.6 Převod prostředků k jiné společnosti

Účastník má v účastnickém fondu nárok na **převod** prostředků k jiné penzijní společnosti, pokud dojde k řádnému zániku současného doplňkového důchodového spoření v případě dohody o ukončení, nebo v případě uplynutí výpovědní doby. Penzijní společnost je pak povinna do 1 měsíce převést všechny prostředky, které byly připsány účastníkovi na účet. Účastník musí k žádosti o převod prostředků doložit také souhlas penzijní společnosti, do které mají být prostředky převedeny. Penzijní společnost, od které žadatel odchází, může převod podmínit zaplacením poplatku až do výše 800 Kč. [26, § 27]

7. Důchodová reforma na Slovensku

Tato kapitola má za úkol popsat důchodovou reformu fungující v naší sousední zemi, Slovenské republice. Následuje porovnání současných důchodových systémů ČR a Slovenska. Vzhledem ke skutečnosti naší společné historie, do 1.1.1993, kdy nastal rozpad Československé republiky, je zajímavé porovnání vývoje důchodových systémů a potřeby zavedení obdobných reforem u těchto dvou systémů sociálního pojištění.

Důchodová reforma na Slovensku, s názvem „dôchodková reforma“, byla spuštěna již v roce 2004 za vlády Mikuláše Dzurindy a ministra práce a sociálních věcí

L'udovíta Kaníka. Hlavní důvody zavedení reformy penzí souvisely, obdobně jako v ČR, s problémem **nepříznivého demografického vývoje** a hrozby budoucího zhroutení průběžného systému vyplácení důchodových dávek.

První krok této reformy znamenal úpravu povinného průběžného systému, ke které došlo od 1.1.2004. Toto rozhodnutí, mimo jiné, zapříčinilo změnu ve výpočtu starobních důchodů. V minulosti se jako základ pro výpočet výše důchodů započítávala průměrná mzda, jež byla dosahována v posledních deseti letech před odchodem do důchodu. Důchodová reforma zabezpečila změnu, pomocí které se při výpočtu započítává celá délka pracovní kariery, včetně skutečně dosažené mzdy, ze které byly placeny odvody. První krok reformy také stanovil, že v roce 2007 mají průměrné důchody činit 50 % z průměrné měsíční mzdy zaměstnanců. Dále byla zavedená pravidelná a automatická valorizace vyplácených důchodů v závislosti na vývoji inflace a růstu mezd, možnost flexibilního odchodu do důchodu, kdy za každý měsíc před dosažením důchodového věku se důchod sníží o 0,5 %. [1]

Druhý krok, který byl součástí důchodové reformy, bylo **zavedení II. pilíře**. Kapitalizační pilíř byl na Slovensku spuštěn **1.1.2005**. Lidé si v tomto pilíři spoří část vyvedených odvodů z I. pilíře, stejně jako v případě důchodové reformy ČR. Pokud lidé jsou zúčastněni II. pilíře, odvádějí do státního systému (I. pilíř) pouze **9 %** a **9 %** si spořili u důchodové správcovské společnosti, pokud setrvávají v I. pilíři, byly jejich celkové odvody do průběžného státního systému **18 %**. To znamená, že 50 % odvodů si mohli lidé vyvést ze státního systému na svůj soukromý účet a přitom nejsou povinni odvádět další procentuální srážky navíc, jak je tomu v případě ČR. [27]

Podmínky odvodů do II. pilíře, které byly od spuštění pilíře takto nastaveny, často kritizovala opozice. Proto také nebylo překvapením, když za vlády premiéra Roberta Fica došlo ke změně těchto odvodů. Od **1. září 2012** došlo ke snížení vyvedeného odvodu ze státního systému do soukromého z původních **9 %** na **4 %** a současně se logicky zvýšil odvod do I. pilíře z **9 %** na **14 %**. Nový poměr je tedy **4 %** (vyvedený odvod z I. pilíře do II. pilíře) + **14 %** (navýšený odvod do I. pilíře). [32]

Pokud bude účastník chtít na svůj soukromý účet přispívat více, může do II. pilíře spořit libovolnou procentuální částku. Tato částka není omezená, ale pro účely daňového zvýhodnění bude započítána částka pouze **do 2 %** ze základu daně. [32]

Obr. č.: 12 Komparace odvodů do penzijních systémů v České a Slovenské republice

Země	Odvody do I. pilíře	Odvody účastníků II. pilíře do I. pilíře	Odvody do II. pilíře
Česká republika	28%	25%	3% Stát + 2 % účastník
Slovenská republika	18%	14%	4% stát + účastník dobrovolně

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Komparaci výše odvodů do I. a II. pilíře v České republice a na Slovensku můžeme pozorovat na obrázku č. 12. Je patrné **vyšší zatížení** příjmů v ČR oproti SR většími odvody na důchodové pojištění hrazené do průběžného státem řízeného I. pilíře. Účastníci slovenského fondového systému si také mohou vyvést z I. pilíře o jeden procentní bod vyšší odvod, nežli účastníci českého důchodového systému a nejsou povinni vkládat dodatečná procenta z hrubé mzdy do II. pilíře.

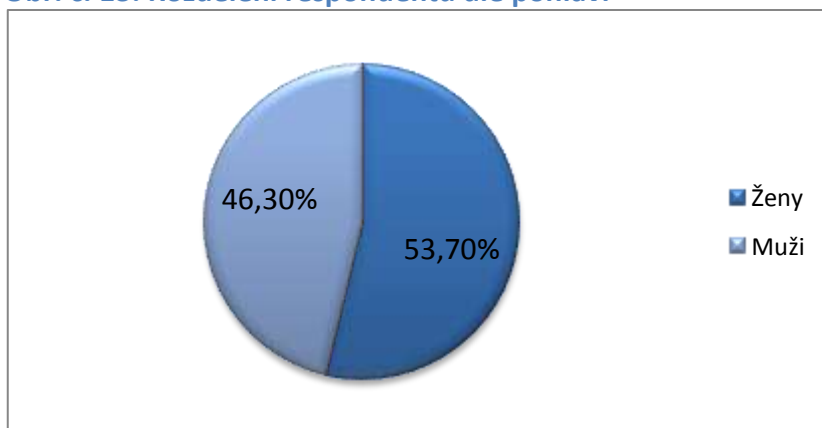
Hlavním rozdílem důchodového systému v ČR a na Slovensku je **dobrovolnost**, respektive povinnost vstupu do druhého pilíře, a to dle věku. Při spuštění reformy museli občané SR ve věku **16 let a méně** povinně vstoupit do II. pilíře a při nástupu do zaměstnání odváděli tedy 9 % hrubé mzdy sociální pojišťovně, která zabezpečuje vyplácení důchodových dávek v I. pilíři a stejný díl vybranému penzijnímu fondu.

Na Slovensku také funguje obnova našeho III. pilíře. „**Doplňkové důchodové sporenie**“ je soukromé důchodové spoření, které obhospodařují **doplňkové důchodové společnosti** [31]. Podpora od státu v rámci III. pilíře v případě Slovenska není tak výrazná jako v podmínkách ČR. Zaměstnavatel, přispívající zaměstnancům na doplňkové důchodové sporenie, si může uplatnit příspěvky jako odpočitatelné položky z daňového základu **až do výše 6 %** z hrubé mzdy konkrétního zaměstnance, kterému přispívá. Dávky na doplňkové důchodové spoření platí zaměstnanec ve smluvně dohodnuté výši a zaměstnavatel, jehož příspěvek nesmí být menší než **2 % z hrubé mzdy** zaměstnance. [33]

8. Výzkum zaměřený na informovanost veřejnosti

Výzkum probíhal formou **dotazníkového šetření** zaměřeného na oblast penzijního připojištění. Dotazníkové šetření probíhalo **od 1.11.2012 do 31.12.2012**. Výzkum sestával z **devíti kroků**. Dotazník obsahoval pouze uzavřené otázky, kdy respondenti odpovídali výběrem z možností. Osloveno bylo 133 respondentů, z nichž 121 dotazník vyplnilo, **návratnost** dotazníkového šetření tedy činila **91 %**. Cílem tohoto šetření bylo zjistit, kolik oslovených lidí má již sjednané penzijní připojištění a v jaké výši je jejich případný měsíční příspěvek na penzijní připojištění. Dotazník byl také zaměřen na informovanost veřejnosti týkající se důchodové reformy, která vstoupila v platnost 1.1.2013. Dotazníkové šetření bylo realizováno formou osobních návštěv a pomocí osobního kontaktu. Výzkum byl zaměřen pouze na respondenty starší 18 let. Dotazník je k zhlédnutí v příloze bakalářské práce (viz Příloha A).

Obr. č. 13: Rozdělení respondentů dle pohlaví

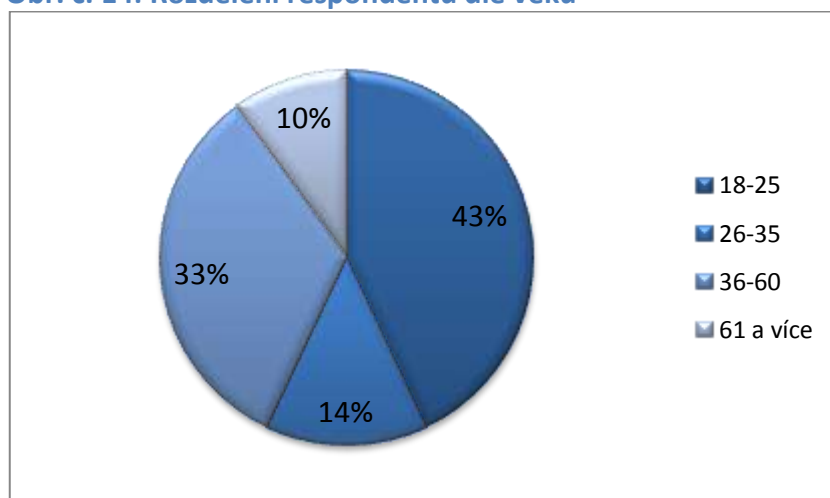
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

První krok dotazníkového šetření zobrazoval rozdělení respondentů z hlediska pohlaví. Z oslovených 121 lidí se dotazníkového šetření zúčastnilo 56 žen a 65 mužů. To odpovídá vyváženému rozdělení respondentů v rámci pohlaví, jak můžeme pozorovat na obrázku č. 13.

Náplní **druhého kroku** dotazníkového šetření byla segmentace respondentů, dle věku, do čtyř intervalů. První interval byl v rozmezí od 18 do 25 let. Tato skupina zahrnuje mladé lidi, kteří si již mohou sjednat doplňkové důchodové spoření, případně mít sjednané penzijní připojištění. Důležitost názoru u této skupiny je především v nejisté podobě státního průběžně financovaného systému v budoucnosti, proto právě mladí lidé by měli být dostatečně informováni, případně by měli již uvažovat o možném

vstupu do II. pilíře. Rozmezí druhého intervalu činí 26-35 let. Třetí skupina byla tvořena obyvateli ve věku 36-60 let. Především tato skupina musí být dostatečně informována o změnách, které nastlaly počátkem letošního roku, neboť lidé nad 35 let mají ze zákona pouze 6 měsíců, tedy do 30.6.2013, čas na vstup do II. pilíře. Čtvrtá skupina zahrnuje obyvatele starší 61 let. V této skupině jsou lidé, kteří mají nárok na čerpání dávek penzijního připojištění, avšak mohou si sjednat i nové, proto i tato skupina je v rámci dotazníkového šetření významná.

Obr. č. 14: Rozdělení respondentů dle věku

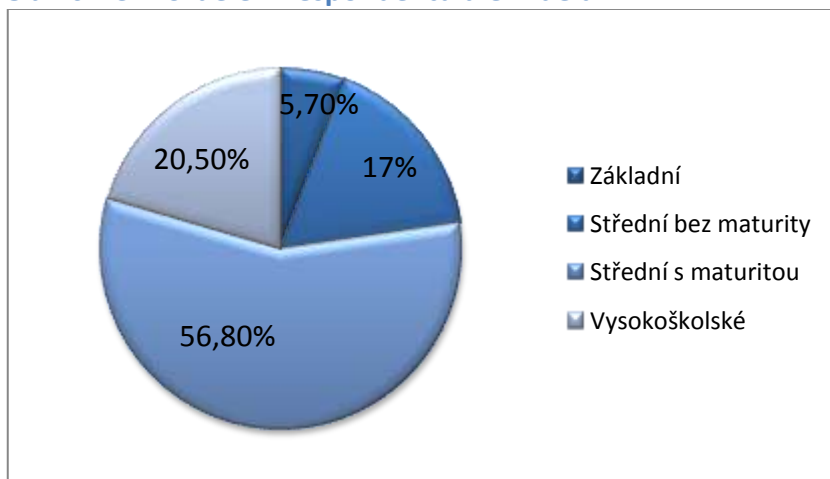

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

V první skupině, která byla v rozmezí 18-25 let, jak můžeme pozorovat na obrázku č. 14, se nacházelo 52 respondentů. Ve druhé skupině, které byla tvořena obyvateli ve věku 26-35 let, bylo 17 odpovídajících a ve věkové skupině 36-60 let 40 respondentů. Do intervalu od 61 let se zařadilo 12 odpovídajících.

Třetí krok dotazníkového šetření měl za cíl zjistit vzdělání respondentů. Odpovědi byly řazeny podle kvalifikačního stupně vzestupně a to základní, střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské.

Obr. č. 15: Rozdělení respondentů dle vzdělání

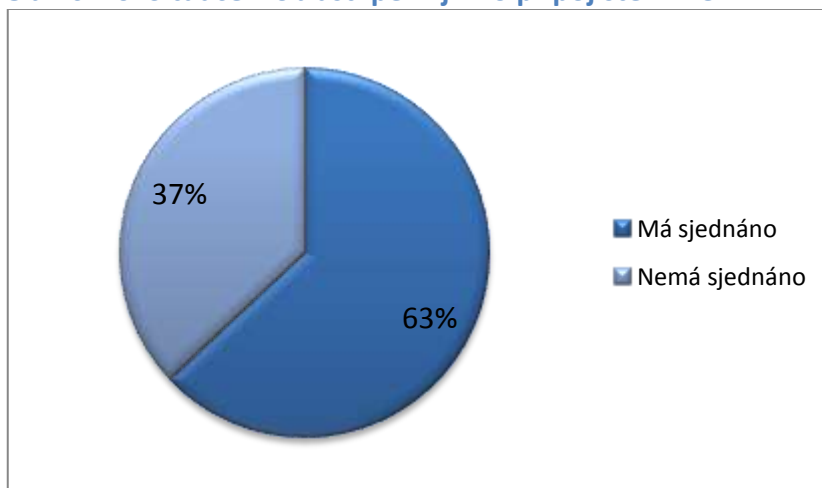

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Jak můžeme sledovat na obrázku č. 15, základní vzdělání dosáhlo 7 respondentů, 21 respondentů má dosažené střední vzdělání bez závěrečné maturitní zkoušky. Střední vzdělání završené maturitní zkouškou označilo za své doposud nejvyšší vzdělání nejvíce, konkrétně 69, respondentů. Vysokoškolské vzdělání uvedlo 24 odpovídajících.

Další krok se již týkal penzijního připojištění, konkrétně zda tázaný má sjednané penzijní připojištění, či nikoliv. Výsledky tohoto kroku dokumentuje obrázek č. 16, kdy ze 121 oslovených 76 má sjednané penzijní připojištění a 45 nemá. Zjištění poukazuje na velkou oblibu tohoto spořicího produktu mezi občany České republiky a zároveň je patrné, že lidé odpovědně přemýšlejí o svém soukromém zabezpečení penze, aby se vyhnuli snížení životního standartu, na který jsou zvyklý během ekonomicky aktivního období. Podle celorepublikové statistiky má penzijní připojištění sjednáno více jak 5,1 mil účastníků k 31.12.2012 [8].

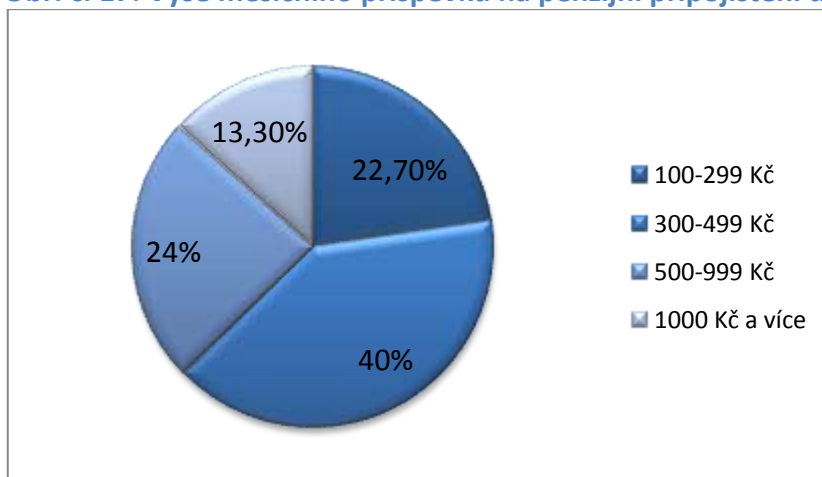
Obr. č. 16: Situace v oblasti penzijního připojištění v ČR

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

U penzijního připojištění je také důležitá výše měsíčního příspěvku u respondentů. **V pátém kroku** byla tedy zjišťována výše příspěvku na penzijní připojištění, kdy respondenti měli na výběr ze čtyř intervalů, viz obrázek č. 17.

Obr. č. 17: Výše měsíčního příspěvku na penzijní připojištění u respondentů

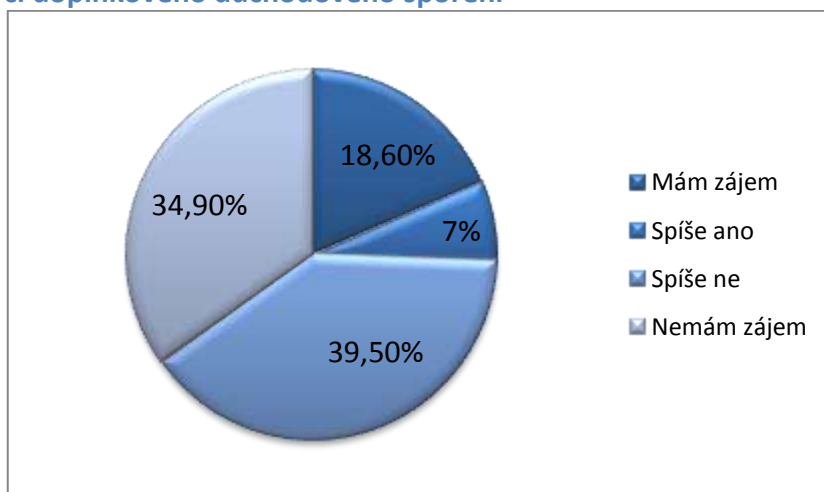
Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Na obrázku č. 17 můžeme vyzorovat, že nejvíce účastníků si přispívá mezi **300-499 Kč** měsíčně, což odpovídá průměru ČR **465 Kč** evidovanému k 31.12.2012 [8]. Ministerstvo financí ČR se dle svého vyjádření domnívá, že příspěvek v této výši není dostačující k zabezpečení dostatečně vysokého důchodu, proto v rámci důchodové reformy došlo ke změně státních příspěvků, viz kapitola „5. 1 Změna výše státních příspěvků“. Podle provedeného dotazníkového šetření od ledna roku 2013 nebude mít 27 respondentů nárok na **státní příspěvek**, který je nově připisován až od příspěvku účastníka ve výši 300 Kč měsíčně, pokud si tyto účastníci nepodali žádost o navýšení příspěvku. **Daňové zvýhodnění** v roce 2013 může využít zatím pouze

16 dotázaných, kteří si spoří 1000 Kč a více. V rámci zefektivnění svého penzijního připojištění by mělo 29 odpovídajících, kteří přispívají 500-999 Kč, přemýšlet nad navýšením příspěvku, právě z důvodu dosažení maximálních výhod, jako je maximální státní podpora a daňové zvýhodnění, které stát u penzijního připojištění nabízí.

Zjištění zájmu respondentů o sjednání penzijního připojištění, či doplňkového důchodového spoření, což jsou produkty, které společně tvoří III. pilíř, bylo předmětem **šestého kroku**.

Obr. č. 18: Rozdělení respondentů dle uvažování o sjednání penzijního připojištění, či doplňkového důchodového spoření

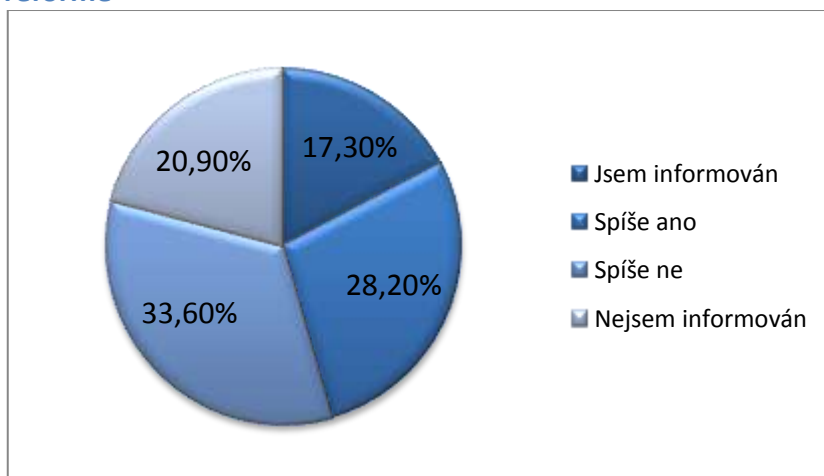

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Výsledek uvedený na obrázku č. 18 znázorňuje **nízký zájem** občanů o sjednání penzijního připojištění, případně doplňkového důchodového spoření, pokud u nich ještě sjednáno nebylo. Celkem **90** dotázaných odpovědělo, že **neuvažuje** o sjednání penzijního připojištění ani doplňkového důchodového spoření. Pouze čtvrtina, přesněji 31 dotázaných, má zájem o vstoupení do III. pilíře a tím si začít spořit na zabezpečení stejné životní úrovně ve stáří jako během ekonomicky aktivního života.

Dotazníkové šetření probíhalo do 31.12.2012, podstatou dalšího **kroku č. 7** bylo zaměření na názor veřejnosti ohledně informovanosti o změnách, které nastaly 1.1.2013 v rámci důchodové reformy.

Obr. č. 19: Rozdělení respondentů dle názoru na informovanost o důchodové reformě

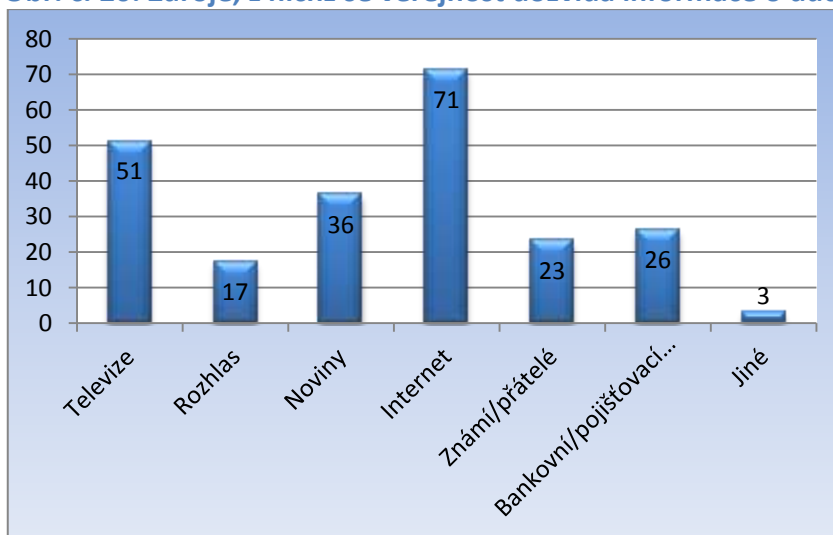

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Podle názoru zúčastněných dotazníkového šetření **pouze 21 občanů ČR** si myslí, že je **dostatečně informováno** o změnách, které nastanou se spuštěním důchodové reformy, 34 respondentů si myslí, že je spíše informováno. Absence informace o důchodové reformě byla zaznamenána u 25 respondentů, kteří mají pocit, že informací o důchodové reformě byl nedostatek a 41 respondentů se necítí být plně informováno.

Cílem dalšího **kroku č. 8** bylo zjistit, z jakých zdrojů respondenti získávají informace o důchodové reformě.

Obr. č. 20: Zdroje, z nichž se veřejnost dozvídá informace o důchodové reformě

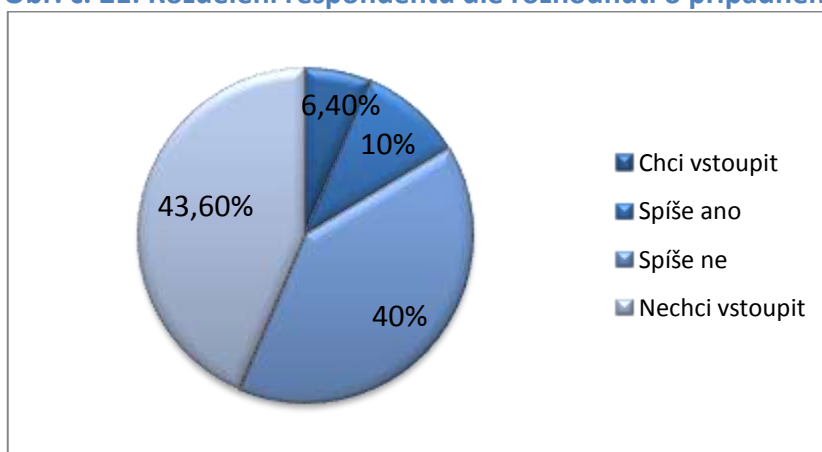

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Přehled o výsledcích dotazníkového šetření v oblasti informačních zdrojů demonstruje obrázek č. 20. Respondenti u této otázky mohli vybrat z více odpovědí. Podle

průzkumu jsou v popředí hromadné sdělovací prostředky a to konkrétně **internet a televize**. Internet k vyhledávání informací o důchodové reformě používá 71 ze 121 odpovídajících. Naopak pouze 26 dotázaných označilo jako zdroj bankovní a pojišťovací zprostředkovatele, což jsou v podstatě vyškolení profesionálové specializující se právě na důchodovou reformu, kteří by měli poskytovat rozsáhlé a pravdivé informace. Nejmenší počet respondentů se dozvídá informace o důchodové reformě pomocí rozhlasu, respektive získávají informace z jiných zdrojů.

Obr. č. 21: Rozdělení respondentů dle rozhodnutí o případném vstupu do II. pilíře

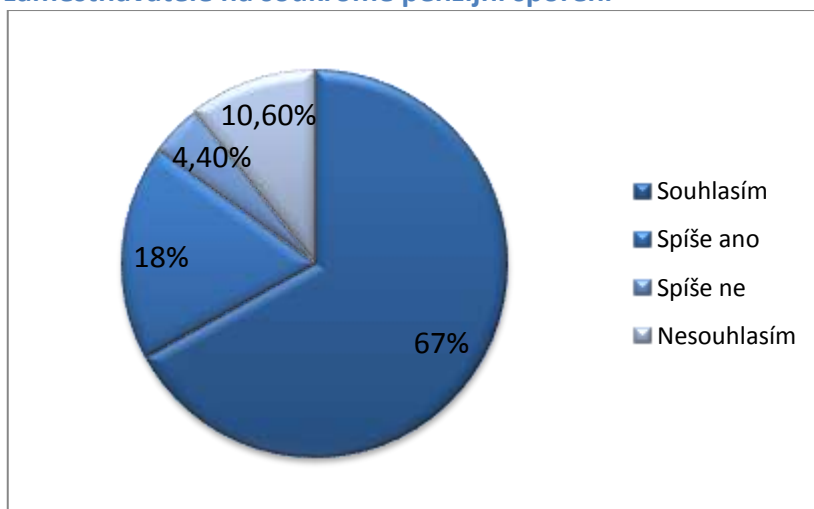

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Nedůvěru v nově vytvořený důchodový systém projevuje většina občanů dotázaných na vstup do nového tří-pilířového systému, což dokazuje **devátý krok** šetření. Ze **121** tázaných **101 respondentů** odpovědělo, že nechce, nebo spíše nechce, vstoupit do nově vznikajícího II. pilíře. Možné příčiny takového zjištění jsou především nedostatečná informovanost veřejnosti, negativní reference systému ze strany opozice vlády a nezvratnost rozhodnutí v případě uskutečnění vstupu do systému. Naopak 16,4 % ze 121 respondentů, tedy 20 lidí zúčastněných průzkumu si uvědomuje důležitost této reformy a vážně uvažuje o vstupu do II. pilíře.

Poslední **krok č. 10** dotazníkového šetření se týkal příspěvků hrazených zaměstnavatelem. Především, jestli by lidé přivítali, kdyby jim začal zaměstnavatel přispívat na soukromé penzijní připojištění, pokud by měli možnost této volby.

Obr. č. 22: Rozdělení respondentů dle vyjádření názoru na případný příspěvek zaměstnavatele na soukromé penzijní spoření

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

V případě volby zaměstnanců by občané, podle obrázku č. 22, souhlasili, pokud by jim chtěl zaměstnavatel začít přispívat na soukromé penzijní připojištění. Ovšem 18 dotázaných trpí nedůvěrou v soukromé penzijní systémy takovou měrou, že nemají zájem ani o příspěvky hrazené zaměstnavatelem. V ČR přispívají zaměstnavatelé na soukromé důchodové spoření **992 995 zaměstnancům** k 31.3.2012 s průměrným příspěvkem zaměstnavatelů ve výši **700 Kč**, to značí oblibu a rozšířenost toho zaměstnaneckého benefitu mezi zaměstnavateli [8].

9. Analýza využití daňového zvýhodnění u konkrétního podniku

V další části bakalářské práce se zabývám **analýzou daňového zvýhodnění** z pohledu zaměstnavatele u konkrétního podniku. Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, je platba zaměstnavatele v celkovém úhrnu **do 30 000 Kč ročně** od daně osvobozena, pokud zaměstnavatel přispívá zaměstnanci na soukromý účet vedený u penzijního fondu, případně příspěvek hrazený zaměstnanci na soukromý účet u penzijní společnosti v případě doplňkového penzijního spoření, nebo na soukromé životní pojištění. Výše popsané daňové zvýhodnění lze uplatnit za současného dodržení smluvních podmínek o penzijním připojištění a to zejména výplata plnění z penzijního připojištění po uplynutí doby spoření minimálně 60 měsíců a zároveň dosažení věku 60 let účastníka. Úhrnná částka 30 000 Kč ročně není zatížená odvody

pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti [28], ani odvody pojistného na všeobecné zdravotní pojištění [23].

9.1 Aplikace v praxi

Analýzu optimalizace daňového zvýhodnění s využitím příspěvků zaměstnavatele na soukromé penzijní připojištění jsem provedl ve spolupráci s poskytnutými údaji od společnosti **Bučan s.r.o.** Tento podnik se zaměřuje především na výrobu a prodej laků a barev na automobilové karoserie, pomůcek a speciálního vybavení určeného pro lakování. Základní informace o společnosti Bučan s.r.o. můžeme vidět v tabulce č. 6 níže.

Tab. č. 6: Základní informace o podniku Bučan s.r.o.

Obchodní firma	Bučan s.r.o
Právní forma	společnost s ručením omezeným
IČ	29123321
Sídlo	Purkyňova, 30100 Plzeň-Jižní předměstí
Předmět podnikání	výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona
Základní vklad	200 000 Kč
Statutární orgán	
Jméno	Štefan Bučan
Vklad	100 000 Kč
Funkce	Jednatel
Bydliště	Na Terasě, 347 01 Tachov
Jméno	Jana Bučanová
Vklad	100 000 Kč
Funkce	Jednatel
Bydliště	Na Terasě, 347 01 Tachov

Zdroj: www.obchodnirejstrik.cz

Podnik Bučan s.r.o. zaměstnává v současné době **20 zaměstnanců**. Každému zaměstnanci přispívá na soukromé penzijní připojištění **666 Kč měsíčně**. Tato částka je vypočtena dle dřívějších zákonných podmínek, které stanovovaly maximální roční částku 8 000 Kč, jako daňově zvýhodněný příspěvek od zaměstnavatele na penzijní připojištění. V současné době, jak už jsem výše uvedl, je tato částka omezena až výší 30 000 Kč.

Tab. č. 7: Úspora nákladů zaměstnavatele u jednoho zaměstnance

Způsob zvýšení příjmu	Zvýšení hrubé mzdy	Příspěvek do PP
Zvýšení příjmu o:		
<i>Z toho</i>		
<i>ve formě mzdy</i>	666 Kč	0 Kč
<i>ve formě PP</i>	0 Kč	666 Kč
Zvýšení soc. a zdrav. pojištění zaměstnance	74 Kč	0 Kč
Zvýšení základu daně u příjmu zaměstnance	143 Kč	0 Kč
Zvýšení nákladů zaměstnavatele		
Zdrav. a soc. pojištění	226 Kč	0 Kč
Celkem placeno měsíčně	892 Kč	666 Kč
Celkem ročně	10 709 Kč	7 992 Kč
Roční úspora nákladů		2 717 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Vyčíslení úspory nákladů u jednoho zaměstnance, pokud zaměstnavatel měsíčně přispívá 666 Kč na penzijní připojištění, jako v případě analyzovaného podniku Bučan s.r.o., můžeme pozorovat v tabulce č. 7. Z tabulky je patrná **nákladová úspora** v případě příspěvku na penzijní připojištění před zvýšením měsíční hrubé mzdy o stejně velkou částku. Tato výhoda je na straně zaměstnance, kterému bude připsána celá částka 666 Kč na jeho účet u penzijní společnosti, tak na straně zaměstnavatele, jehož úspora nákladů činí 226 Kč měsíčně, tedy **2 717 Kč ročně** za jednoho zaměstnance.

Na následujícím obrázku č. 8 jsem provedl roční vyčíslení úspory nákladů u všech zaměstnanců podniku. Jak už jsem uvedl, podnik Bučan s. r. o. zaměstnává 20 zaměstnancům, kterým přispívá na soukromé penzijní připojištění.

Tab. č. 8: Úspora nákladů u 20 zaměstnanců

Počet zaměstnanců	20	
Zvýšení nákladů zaměstnavatele	Zvýšení hrubé mzdy	Příspěvek do PP
Zdrav. a soc. pojištění	5 420 Kč	0 Kč
Celkem placeno měsíčně	17 840 Kč	13 320 Kč
Celkem ročně	214 186 Kč	159 840 Kč
Roční úspora nákladů		54 346 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

Lze vyčísřit roční úsporu nákladů v celkové výši **54 346 Kč** v případě příspěvku zaměstnavatele na soukromé penzijní připojištění svých zaměstnanců ve výši 666 Kč měsíčně. Maximální daňové zvýhodnění, které může zaměstnavatel uplatit, je v současné době 30 000 Kč ročně na jednoho zaměstnance. Pokud by přispíval

každému zaměstnanci **2 500 Kč** měsíčně (30 000 Kč ročně) na penzijní připojištění, maximalizoval by úsporu nákladů v celkové částce **204 000 Kč** za daný rok. Pokud tedy bude chtít zaměstnavatel dodatečně finančně ohodnotit své zaměstnance, dá se systém příspěvků na penzijní připojištění doporučit.

Tab. č. 9: Úspora nákladů z pohledu zaměstnance

Z pohledu zaměstnance	Zvýšení hrubé mzdy	Příspěvek do PP
Zvýšení mzdy/ příspěvek	666 Kč	666 Kč
Hrubá mzda	20 666 Kč	20 000 Kč
Super hrubá mzda	27 692 Kč	26 800 Kč
Soc. pojištění - zaměstnanec	1 343 Kč	1 300 Kč
Zdrav. pojištění - zaměstnanec	930 Kč	900 Kč
Soc. pojištění - zaměstnavatel	5 167 Kč	5 000 Kč
Zdrav. pojištění - zaměstnavatel	1 860 Kč	1 800 Kč
Daňový základ	28 000 Kč	26 800 Kč
Daň před slevami a zvýhodněním	4 200 Kč	4 020 Kč
Sleva na poplatníka	2 070 Kč	2 070 Kč
Měsíční daň po slevě	2 130 Kč	1 950 Kč
Čistá mzda	16 263 Kč	15 850 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, 2013

V kapitole „7. Výzkum provedený na základě dotazníkového šetření“ byl poslední krok šetření zaměřen na problematiku příspěvků na penzijní připojištění od zaměstnavatele. Podle výsledků by většina respondentů souhlasila s příspěvkem od zaměstnavatele, pokud by měli možnost volby. Vyčíslení výhodnosti z pohledu zaměstnance, který příspěvky přímá, zobrazuje tabulka č. 7 výše.

U výpočtů jsou použity sazby daně z příjmů a odvody na sociální a zdravotní pojištění v platném znění pro rok **2013** (viz Příloha B), u daně byla použita jen **sleva na poplatníka**, od ostatních slev na dani jsem abstrahoval. V případě **zvýšení hrubé mzdy o 666 Kč** se díky daňovému zatížení, které je v ČR poměrně vysoké, promítne do **čisté mzdy** v celkové částce **413 Kč**. V případě příspěvků na penzijní připojištění je zaměstnanci připisána celá částka **666 Kč** na soukromý účet u penzijní společnosti. Na druhou stranu musíme rozlišit preferenci okamžité spotřeby před spořením na budoucí finanční zabezpečení v důchodovém věku. Podmínka pro uplatnění daňového zvýhodnění je trvání doby spoření do věku 60 let u penzijního připojištění a u doplňkového penzijního spoření do dovršení věku pro nárok na důchod ze státního průběžného systému. Lidé tedy nemají okamžitý nárok na čerpání finančních prostředků. Pokud zaměstnanec souhlasí s podmínkami penzijního příspěvku od

zaměstnavatele a podepíše smlouvu o penzijním připojištění, zavazuje se k platbě příspěvku účastníka v minimální částce **100 Kč měsíčně**. Přesto je zřejmé, že forma příspěvku placeného zaměstnavatelem do III. pilíře je nákladově výhodnější alternativa finančního odměnění zaměstnanců daného podniku, před dodatečným zvýšením hrubé mzdy.

10. Závěr

Reformy důchodových systémů jsou nevyhnutelné. Státem garantovaný systém vyplácení důchodových dávek má velkou tradici a dlouhou historii. Již v roce 1881 byl německým kancléřem Otto von Bismarckem poprvé zaveden nový systém sociálního pojištění, který zpočátku fungoval bezproblémově. Postupným vývojem se však začaly ukazovat nedostatky tohoto druhu sociálního pojištění, zejména v oblasti důchodového pojištění. Prodlužování středního věku dožití, s tím spojené stárnutí obyvatel, začalo mít negativní důsledky, které vedly ke vzniku deficitních účtů sociálního pojištění, nejen v ČR.

Občané v ekonomicky aktivním věku by měli myslet na nejistou budoucí situaci a nespolehat se pouze na zabezpečení v důchodovém věku pomocí důchodových dávek vyplácených státem. Prvním krokem, který začal být myšlenka vlastní odpovědnosti nakloněn, bylo zavedení penzijního připojištění se státním příspěvkem v roce 1994. Penzijní připojištění je dobrovolný spořicí produkt nabízený na českém finančním trhu penzijními fondy. Oblíbenost penzijního připojištění, vyvolaná zejména pomocí státních příspěvků a daňového zvýhodnění, dokazuje vysoký počet účastníků penzijních fondů. Důležité kritérium při volbě ideálního penzijního fondu, případně penzijní společnosti, je vzájemná komparace jednotlivých penzijních fondů z hlediska zhodnocení prostředků účastníků v jednotlivých letech. Tato metoda má ovšem nedostatky z důvodu pohledu na problematiku ex post. Záleží tedy jen na účastníkovi, u kterého penzijního fondu bude chtít spořit na stáří.

Významnějším krokem změny důchodového systému bylo 1.1.2013 spuštění důchodové reformy ČR, která s sebou přinesla zavedení tří-pilířového důchodového systému. Občané ČR mají možnost účastnit se všech tří pilířů a optimalizovat tak své budoucí důchodové zabezpečení. Zvláštní pozornost je potřeba věnovat především novému typu kapitálového spoření, zavedenému 1.1.2013, a to důchodovému spoření. Pokud se občan rozhodne účastnit se tohoto tzv. II. pilíře, může si vyvést část svých odvodových dávek povinně placených do státního (I. pilíře) na svůj soukromý účet. Tato skutečnost ovšem sebou přináší jisté výhody i nevýhody.

Průzkum pomocí dotazníkového šetření přinesl zajímavé poznatky. Mezi nejdůležitější můžeme považovat potvrzení oblíbenosti penzijního připojištění, které

se v ČR sjednávalo pouze do 30.11.2012, jak u respondentů, tak i dle statistických ukazatelů u celé veřejnosti ČR. Pomocí šetření se potvrdila výše nejčastějšího příspěvku účastníků penzijního připojištění, tedy od 300-499 Kč měsíčně. Více než polovina respondentů uvádí, že se necítí být dostatečně informováno o změnách, již nastaly v rámci důchodové reformy. To lze považovat za závažný nedostatek a neodpovědnost u této problematice zejména ze strany vlády ČR jakožto zřizovatele tohoto systému. Tato skutečnost nahrává nedůvěře v nově vzniklý II. pilíř, kterého se nechce většina respondentů stát účastníkem.

Analyzování výhod penzijního připojištění, nejen pro občany ČR, ale také pro zaměstnavatele a deskripce daňového zvýhodnění zaměstnavatelů přinesla poslední kapitola této práce. Podle zjištěných a vypočtených dat, je nákladově výhodnější, v případě dodatečného finančního ohodnocení svých zaměstnanců, přispívat na penzijní připojištění před zvýšením hrubé mzdy o stejnou částku.

Role penzijních fondů v důchodové reformě ČR je významná, a pokud tento nově zavedený systém bude bez větších zásahů ze strany vlády fungovat nadále, je zřejmé že význam penzijních fondů bude dále získávat na důležitosti.

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Výše státního příspěvku do 1.1.2000	21
Tab. č. 2: Výše státního příspěvku od 1.1.2000	22
Tab. č. 3: Výše státního příspěvku od 1.1.2013	22
Tab. č. 4: Roční průměrné zhodnocení prostředků v % v daném roce.....	26
Tab. č. 5: Přehled penzijních společností k 30.4.2013	34
Tab. č. 6: Základní informace o podniku Bučan s.r.o.	56
Tab. č. 7: Úspora nákladů zaměstnavatele u jednoho zaměstnance	57
Tab. č. 8: Úspora nákladů u 20 zaměstnanců	57
Tab. č. 9: Úspora nákladů z pohledu zaměstnance	58

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Způsoby vyplácení dávek z penzijního připojištění.....	19
Obr. č.2: Srovnání výše státních příspěvků v jednotlivých obdobích	23
Obr. č. 3: Seznam členů APFČR	25
Obr. č. 4: Komparace penzijních fondů podle průměrného zhodnocení v letech 2001 - 2011 v %.....	27
Obr. č.5: Vývoj průměrného zhodnocení prostředků u penzijních fondů v % v období 1995-2011	27
Obr. č. 6: Komparace průměrného zhodnocení PF a míry inflace v ČR v %	28
Obr. č. 7: Schéma důchodové reformy ČR.....	29
Obr. č. 8: Podíl věkové skupiny v jednotlivých letech.....	30
Obr. č. 9: Zobrazení zvyšujícího se důchodového věku mužů vybraných zemí OECD v letech 1950-2050	31
Obr. č. 10: Investiční strategie fondů ve II. pilíři	38
Obr. č. 11: Výše úplaty u fondů ve II. pilíři.....	40
Obr. č.: 12 Komparace odvodů do penzijních systémů v České a Slovenské republice .	47
Obr. č. 13: Rozdělení respondentů dle pohlaví	48
Obr. č. 14: Rozdělení respondentů dle věku.....	49
Obr. č. 15: Rozdělení respondentů dle vzdělání.....	50
Obr. č. 16: Situace v oblasti penzijního připojištění v ČR	51
Obr. č. 17: Výše měsíčního příspěvku na penzijní připojištění u respondentů	51
Obr. č. 18: Rozdělení respondentů dle uvažování o sjednání penzijního připojištění, či doplňkového důchodového spoření	52
Obr. č. 19: Rozdělení respondentů dle názoru na informovanost o důchodové reformě	53
Obr. č. 20: Zdroje, z nichž se veřejnost dozvídá informace o důchodové reformě.....	53
Obr. č. 21: Rozdělení respondentů dle rozhodnutí o případném vstupu do II. pilíře.....	54
Obr. č. 22: Rozdělení respondentů dle vyjádření názoru na případný příspěvek zaměstnavatele na soukromé penzijní spoření	55

Seznam použitých zkratk

APFČR.....	Asociace penzijních fondů České republiky
a.s.....	Akciová společnost
ČNB.....	Česká Národní Banka
ČR.....	Česká republika
EU.....	Evropská unie
Kč.....	Koruna česká
PAYGO.....	Pay-as-you-go systém
PF.....	Penzijní fond
PP.....	Penzijní připojištění
OECD.....	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
Obr.....	Obrázek
SR.....	Slovenská republika
s.r.o.....	Společnost s ručením omezeným
Tab.....	Tabulka
USD.....	Americký dolar

Seznam použité literatury

- [1] BELICKÁ, Katarína. *Důchodová reforma na Slovensku*. [online] Praha: Ústředí ČSSZ - oddělení komunikace, 2004. [cit. 20.2.2013] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-4-2004-clanek-1.htm>
- [2] CIPRA, Tomáš. *Praktický průvodce Finanční a pojistnou matematikou*. 2. vydání. Praha: Ekopress, 2005, 308s., ISBN 80-86119-91-2
- [3] Český statistický úřad. [online] Praha: Český statistický úřad, 2012, Aktualizace 16.3.2012, [cit. 27.8.2012] Dostupné z: <http://www.czso.cz>
- [4] HOLMAN, Robert. *Osobní účty ve zdravotním a penzijním pojištění*. 1. vydání. Praha: CEP,2002, 86s., ISBN 80-86547-14-0
- [5] HOŘEJŠÍ, Bronislava; SOUKUPOVÁ, Jana a kol. *Mikroekonomie*. 3. dopl. vydání. Praha: Management Press, 2002, 548 s., ISBN 80-7261-061-9
- [6] HRDÝ, Milan; HOROVÁ, Michaela. *Finance podniku*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 179 s., ISBN 978-80-7357-492-5
- [7] KICMEROVÁ, Lada. Je nutné znát pravidla. *Příloha týdeníku Euro*, Mladá fronta a.s., 2013, 11(63), 42-43, ISSN 1212-3129
- [8] *Komentář Asociace penzijních fondů České republiky k vybraným obchodním a ekonomickým výsledkům penzijních fondů za 4. čtvrtletí 2012*. [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2013, Aktualizace 1.4.2013, [cit. 4.4.2013] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/>
- [9] NAHODIL, František a kol. *Veřejné finance v České republice*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 359 s., ISBN 978-80-7380-162-5
- [10] PAHORACKÝ, Jaroslav. Úsvit a soumrak důchodové reformy. *Bankovníctví, Economia* 2012, 19(45), 10-15, ISSN 1212-4273
- [11] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. aktualiz. a rozš. vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 579 s., ISBN 80-7357-049-1

- [12] PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualiz. a rozš. vydání. Praha: ASPI, 2008, 712 s., ISBN 978-80-7357-351-5
- [13] *Pensions at a Glance 2011: Retirement-income Systems in OECD and G20 Countries*. [online] OECD Publishing, 2011, Aktualizace 17.3.2011, ISBN 978-92-64-09523-6, [cit. 15.2.2013] Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1787/pension_glance-2011-en
- [14] PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. aktualiz. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, 128 s., ISBN 978-80-247-3616-7
- [15] *Publikace APF ČR za rok 2011*. [online] Praha: Asociace penzijních fondů ČR, 2012, Aktualizace 1.4.2012, [cit. 29.8.2012] Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/>
- [16] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 2. rozš. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2010, 659 s., ISBN 978-80-7418-080-4
- [17] SOUKUP, Jindřich a kol. *Makroekonomie moderní přístup*. 1. vydání. Praha: Management press, 2008, 514 s., ISBN 978-80-7261-174-4
- [18] Statut Allianz penzijního fondu, a.s., 2007
- [19] ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. aktualiz. a rozš. vydání. Praha: Grada Publishing, 2004, 196 s., ISBN 80-247-0772-1
- [20] *What determines corporate pension fund risk-taking strategy?* [online] Journal of Banking and Finance, 2012, Aktualizace 9.11.2012, [cit. 18.3.2013] Dostupné z: <http://elsevier.com/locate/jbf.html>
- [21] *Základní aspekty reformy penzijního systému České republiky-Stručné informace k důchodové reformě*. [online] květen 2011, Praha: Ministerstvo financí ČR, 2012, Aktualizace 26.5.2011, [cit. 27.8.2012] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/>
- [22] Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením
- [23] Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a změně a doplnění některých souvisejících zákonů

- [24] Zákon č. 403/2012 Sb., kterým se mění zákon o doplňkovém penzijním spoření a další související zákony
- [25] Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření
- [26] Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření
- [27] Zákon č. 586/1990 Sb., o daních z příjmů
- [28] Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, v platném znění
- [29] Zákon o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 186/2004
- [30] *Za tři měsíce vstoupilo do 2. Pilíře 22.375 lidí, zájem neroste.* [online] Praha: Vltava-Labe-Press, a.s., 2013, Aktualizace 4.4.2013, [cit. 4.4.2013] Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/za-tri-mesice-vstoupilo-do-2-pilire-22-375-lidi-zajem-neroste-20130404.html>
- [31] Zbierka zákonov č. 650/2004, o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [32] *Zmeny v I. a II. pilieri od 1. Januara 2013* [online] Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej Republiky, 2011, Aktualizace 10.9.2012, [cit. 25.2.2013] Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/zmeny-v-i-a-ii-pilieri-od-1-januara-2013.html>
- [33] *III. pilier-doplnkové dochodkové sporenie* [online] Bratislava: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej Republiky, 2011, Aktualizace 2.11.2011, [cit. 25.2.2013] Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/iii.-pilier.htm>

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník

Příloha B: Tabulka sazeb

Příloha A: Dotazník

Dobrý den,
prosím Vás o vyplnění krátkého dotazníku, který se týká penzijního připojištění a důchodové reformy. Dotazník je anonymní a slouží ke zjištění informovanosti veřejnosti o této problematice. Předem děkuji za Váš čas a spolupráci.

DOTAZNÍK: Informovanost o důchodové reformě

- Žena Muž Datum:
- Kolik je Vám let?
 18-25 26-35 36-60 61 a více
 - Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 Základní Střední bez maturity Střední s maturitou Vysokoškolské
 - Máte již sjednané penzijní připojištění?
 Ano Ne
 - Pokud máte sjednané penzijní připojištění, v jaké výši je Váš měsíční příspěvek?
 100 – 299 Kč 300 – 499 Kč 500 – 999 Kč 1000Kč a více
 - Pokud nemáte sjednané penzijní připojištění, uvažujete o sjednání doplňkového penzijního spoření (modifikovaný nástupce penzijního připojištění, lze sjednat od 1.1.2013)?
 Ano Spíše ano Spíše ne Ne
 - Myslíte si, že jste dostatečně informován/a o změnách, které nastanou 1.1.2013 v rámci důchodové reformy?
 Ano Spíše ano Spíše ne Ne
 - Z jakých zdrojů se dozvídáte informace o důchodové reformě?
 Televize Rádio Noviny Internet
 Známi/přátelé Bankovní/pojišťovací zprostředkovatelé Jiné
 - Uvažujete o vstoupení do nového penzijního systému?
 Ano Spíše ano Spíše ne Ne
 - Uvítali byste, kdyby Vám zaměstnavatel začal přispívat na soukromé penzijní spoření, pokud byste měl/a možnost volby?
 Ano Spíše ano Spíše ne Ne

Příloha B: Tabulka sazeb

Tab. č. 10: Sazby pro výpočet daně z příjmů fyzických osob a pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Sazba daně z příjmu fyzických osob	15%
Sazba pojistného na všeobecné zdravotní pojištění	13,5%
<i>Zaměstnavatel</i>	9%
<i>Zaměstnanec</i>	4,5%
Sazba pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	
<i>Zaměstnavatel</i>	25%
Z toho:	
<i>Nemocenské pojištění</i>	2,3%
<i>Důchodové pojištění</i>	21,5%
<i>Státní politika zaměstnanosti</i>	1,2%
<i>Zaměstnanec</i>	6,5%
Z toho:	
<i>Důchodové pojištění</i>	6,5%

Zdroj: zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů; zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění; zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Abstrakt

URBAN, L. *Penzijní fondy a jejich role v důchodové reformě ČR*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni. 68 s., 2013

Klíčová slova: daňové zvýhodnění, důchodová reforma, penzijní fond, penzijní připojištění, penzijní společnost, státní příspěvek

Obsahem této bakalářské práce je deskripce nově vzniklého důchodového systému, zavedeného v rámci důchodové reformy, spuštěné 1.1.2013 v ČR. Práce nejprve obsahuje část teoretickou, která popisuje vznik a vývoj penzijního systému v ČR a komparaci systémů penzijních pojištění fungujících ve vybraných zemích. Důležitý je také popis role a významu v rámci důchodové reformy, kterou zastávají penzijní společnosti, transformované z penzijních fondů. Penzijní fondy obhospodařovaly do počátku roku 2013 penzijní připojištění se státním příspěvkem. Tento spořicí produkt v sobě skýtá popsání výhody státního příspěvku a daňového zvýhodnění. Praktická část je zaměřena na komparaci penzijních fondů, popis nových spořicíků pilířů a krátké nastínění důchodové reformy penzijního systému na Slovensku. Významným prvkem práce je také výzkum provedený pomocí dotazníkového šetření a analýza využití daňového zvýhodnění u konkrétního podniku.

Abstract

URBAN, L. *Pension funds and their role in pension reform in the Czech Republic*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 68 p., 2013

Key words: tax relief, pension reform, pension fund, pension, company pension, state contribution

The content of this work is a description of the newly established pension system implemented in the framework of a pension system reform in Czech Republic launched on 1st of January 2013. Beginning of the thesis contains a theoretical part, which describes the origin and development of the pension system in the Czech Republic and comparison of pension scheme systems operating in selected countries. In the framework of the pension reform are also important the role and importance of pension companies transformed from pension funds. The pension funds managed pension supplementary insurance with a state contribution till beginning of year 2013. This saving product provides described advantages of the state contribution and tax relief. The practical part is focused on the comparison of pension funds, description of the new pillars and short outline of the pension system in Slovakia. An important element of the work is a research conducted through a questionnaire survey and analysis of the tax advantages of a particular company.